

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ZEPPELINARENS
KVINNLIGA PASSAGERARE
ÖVER ATLANTEN

Lady DRUMMOND-HAY

Läs

I DETTA N:R OM

FREDEN, SOM VI LÅNGTA EFTER

FESTERNA, SOM BORDE VARA
ENKLARE

FILMEN, SOM ÄR PRETENTIOS

FRACKEN, SOM KUNDE VARA VIT

FRISYREN, SOM ÄR MODERN

K R Ö N I K A

OM TRASSLIGA PROBLEM OCH OBOTLIG DUMHET

FÖRSÖKA LÖSA PROBLEM SOM BLI trassligare ju längre man håller på med dem, det är inget roligt. Och när dessa hart när olösliga problem hopa sig i mängder och massor och bara bli värre och värre tilltrasslade, då kan man verkligen hålla sig för skratt.

Som nu arbetslöshetsproblemet.

Här kommer t. ex. en dam i 40-årsåldern upp till mig. För att be mig om ett råd.

Hon har varit kassörskan i en massa år i en affär, som nu gått i kull. Blev så utan plats. Har utmärkta betyg. Men är inte ung, inte vidare vacker. Som folk är mest. En arbetslös kassörskan, helt enkelt, i hopen av andra arbetslösa.

Hon har i månader sökt platser och icke fått några. Hon är också en smula klen, åtminstone för klen att taga grovarbete. Om jag nu visste någon råd? Hon hade varken släkt eller några inflytelserika vänner.

Jag måste säga, att jag inte visste någon råd. Att hon inte var den första, som sökt mig i hopp om att jag skulle kunna skaffa något arbete. Och att jag ingenting duger till i den vägen.

Med många ursäkter gick hon helt stilla sin väg. Jag hörde henne åka ned med hissen. Jag tyckte jag hörde porten slå igen bakom henne. Och där stod hon. På gatan.

Jag såg för mig hennes vidare öden. Från firma till firma, från platsanskaffningsbyrå till platsanskaffningsbyrå. Ett älskvärt beklagande eller ett kort svar. Men alltid detsamma: nej.

Jag såg henne avyttra sina små tillhörigheter, flytta från sitt rum till ett billigare. Såg henne gå där med sina charmanta betyg, sina tioåriga betyg, på fickan. Arbetslös.

Såg en armé av arbetslösa. Av oskyldiga offer för något fruktansvärt fel i samhällsordningen. Och jag tyckte det var ganska svårt att leva.

*

Einstein har förnekat det gamla tidsbegreppet.

Det var en tid, för några år sedan, då man gott kunde påstå att rummet icke heller existerade. Åtminstone inte i Stockholm.

Skulle man komma över det minsta rum, gick vägen dit över en sängkammarmöbel (två gamla järnsängar och en byrå) för 5,000 kr. kontant.) Minst.

Hade man barn, var rummets obefintlighet än mer påtaglig. Människor med barn fick hyra villa i Älvsjö eller lämna barnen på barnhem. Något tredje fanns icke.

Nå, denna egendomliga efterkrigstid är förbi. Rummen existera åter. Nybyggen ha skjutit upp som svampar en regnig höst. Med små söta lägenheter med badrum och alla bekvämligheter. Precis som dockskåp.

Också de gamla husen ha moderniserats. Det är ingenting mer än ytterväggarna kvar. Allt innanmäte är nytt och fint och modernt. Också hyran är ny och fin och

modern. De gamla omoderna stora våningarnas tid är snart en saga blott.

De små moderna våningarna äro mycket dyrare än de gamla obekväma, omoderna åbäkena, men så äro de också så mycket lättsköttare och behagligare.

Ja, men inte för de förhistoriskt betonade människor, som ha en massa barn! Bara fyra barn i en ultramodern tvårumslägenhet (pris 2,800) är ett elände. Barnstackarna äro alltid i vägen, få alltid uppmaningar att vara stilla, störa alltid någon. I samma rum varande, över, under, eller bredvid boende.

My home är verkligen inte my castle i moderna hus. Mina ungar är där tvärtom i hög grad andras ungar, mitt matos är deras, deras högtalare och äktenskapliga gräl mina. »Privatlivets helgd» är ett okänt begrepp i ett modernt hyreshus.

(Apropos: varför står inte förbud mot högtalare inryckt i vartenda kontrakt? Något mer hänsynslöst än högtalare i ett hyreshus med grannar runt omkring kan väl inte tänkas. Kattor och hundar förbjudas i många kontrakt, men vad är 1,000 ilska kattor och lika många skällande hundar mot en högtalare? Den där i oantastligt majestät böljar i timvis?)

Hyresvärdarna förklara, att omoderna hus måste moderniseras för att kunna bära sig. Jag antar att omoderna familjer (de med många barn) också tarva modernisering. Jag förstår bara inte hur det ska gå till. Men som det nu är, bär det sig inte. Ehuru barn ska vara en så'n rikedom.

*

Ett sätt att lösa de stora familjernas problem, ett icke rekommendabelt sätt, är, synes det mig, statens sätt att hjälpa — och stjalpa — kolonisterna uppe i Norrland.

Eller är det någon idé att tvinga en man med hustru och nio — säger och skriver nio — barn, bort från det hem, han arbetat och släpat för i årtal? Låta honom gå ifrån alltihop av, efter vad det tyckes, helt formalistiska skäl.

Vore det inte större skäl, att i sådana fall hjälpa familjefadern på alla sätt — för så vitt han visat sig arbetsduglig och arbetsför. Vore inte de pengarna bra placerade, även om de aldrig skulle kunna återbetalas. Är det inte ur statens synpunkt större uträkning att ge en familj ett handtag i nödens stund, eller, som i det fall jag tänker på, se igenom fingrarna med några bestämmelser och formaliteter, än att, kanske för lång framtid, få denna familj på halsen?

Är det dessutom inte av oöverskådlig betydelse att en familj hålles samman? Är staten betjänt med, att en massa barn bli hemlösa, komma på anstalter och inrättningar och att fadern och modern kanske falla fattigvården till last?

Det vore nog bra om staten en smula mindre fanatiskt efterlevde budordet om den högra och den vänstra handen. Och i stället höll högra handen à jour med

den vänstras förehavanden. Så att t. ex. den handen, som utdelar arbetslöshetsunderstöd och fattighjälp, hade en smula reda på den handen, som vräker fattiga familjer från det hem, de med tusen försakelser skaffat sig i ödemarken.

Till slut, är inte varje kvadratmeter odlingsbar jord, som dikas ut och avvinnes myrsjuk ödemark eller brytes ur stenbunden backar en statens tillgång?

Och är inte fostrandet av nio barn till duktiga människor värt en uppmuntran? Rent ut sagt, värt en ganska stor slant.

Jag har läst någonstans, att varje vuxen arbetande människa representerar ett visst kapitalvärde. Kunde det då inte anses vara en god statens hushållning att hjälpa fadern till nio barn med en slant vid trängande behov? Vore det inte mera praktiskt, kanske också mera rättfärdigt, än att kasta honom, hans hustru och ungar på bar bakke, spolierande hemmet, splittrande familjen, berövande arbetsamma, oförvitliga människor hopp, tro och arbetslust.

*

En insändare i en tidning frågar, om någon kan föreslå något sätt att få folk, som prata högt under teaterföreställningar, tysta. Indignerade blickar och hövliga tillsägelser båta icke. De hänsynslösa figurerna fortsätta att prata och skratta. Vad är att göra?

Kära, det är ingenting att göra. All slags hänsynslöshet bottnar i dumhet — i brist på fantasi, (omöjlighet att sätta sig in i andras känslor) högfärd, självgodhet. Alltså i rena rama dumheten. Och mot dumheten kämpa, som bekant, t. o. m. gudarna förgäves.

Man brukar säga att dylika brott mot takt och hänsynsfullhet bottna i brist på uppfostran. Det täcker inte. Den mest obildade människa kan ha takt och hänsyn. Nej den brist på bådadera, som man kan konstatera runt omkring, i alla samhällsklasser, och icke minst i teater- och konsertsalar, den kommer av rena rama dumheten, den. Som alstrar en hjärtlöshet, om vilken det är sagt att den bör förlätas, då den är helt ovetande.

Alla små gäss, som med prat och skratt fördärva nöjet för andra, skola förlätas, ty på grund av monumental dumhet veta de verkligen icke vad de göra. Att säga till dem, lönar sig inte, de bara bjäbba emot, att försöka få dem att skämmas är hopplöst, de ha ingen skamkänsla, att bringa dem till eftertanke är omöjligt, då de sakna möjligheter att tänka.

Detta kanske låter ovänligare än vad det är menat, men hela Fågelpremiären fördärvades för mig av ett par såna där små gäss — för tillfället skrudade i två äldre damers skepnad.

Vagabonde

Både kameran
och filmen
bör vara
av märket

KODAK
EASTMAN KODAK COMP.

Alla fotografiska artiklar,
framkallning & kopiering genom
HASSELBLADS FOTOGR. A.-B.
Göteborg - Malmö - Stockholm

D:r Lydia Wahlström

VÅR FREDSLÄNGTAN PÅ TIO-ÅRSDAGEN AV VÄRLDSKRIGETS SLUT

*Ett moget folk står inte till svars med
avrustning, säger Lydia Wahlström.*

*Vi måste lägga ner vapnen, säger
Elin Wägner.*

Elin Wägner.

Den 11 november inträffar 10-årsdagen av vapenstilleståndet efter världskriget och dagen kommer att högtidligt hållas över hela världen. Att vapenstilleståndet inledde en bestående fred är hela mänsklighetens brinnande hopp, men fredstänkarna ta sig olika uttryck och när Idun här inför två olika röster är det för att ställa sina läsarinor i problemets brännpunkt.

FRAMFÖR MIG LIGGER EN LITEN SKRIFT MED självbekännelser från världskrigets dagar, slutredigerad för tio år sedan, då kriget låg i de sista dödsryckningarna, utgiven 1918 under titeln "De kristna inför världsluget". Den innehåller nog inte bara min egen utan säkert många andras utveckling inför det hemska faktum, som då i fyra år stått som en blodröd flamma i bakgrunden för alla våra tankar, hur vi än sökte krypa in i vårt privatliv och låtsas som om det inte fanns till.

För en historiker, uppfostrad till vördnad för "statens majestät", måste tankarna självklart kretsa kring möjligheten att under dåvarande förhållanden behålla denna vördnad. De första krigsåren sökte man kanske skydd i tanken på staten som en rättsanstalt, vars plikt det är att upprätthålla friden för den grupp av individer, som den sammanbinder med varandra. Den enskilde kan möjligen bli tvungen att offra en grupp för en annan t. ex. familjen för fosterlandet, men staten kan inte tveka om den bör offra sina egna eller främmande medborgares liv, när ettdera av dessa offer krävs.

Det var särskilt de religiösa, som på detta sätt sökte skaffa sig en mening i krigets meningslöshet. Men även de religiösa fingo inte sällan göra den upptäckten, att kriget förvandlat dem till människoföraktare, eller åtminstone lärt dem att grundligt förakta de krigförande — inte minst för deras outröttliga lögnkampanj mot varandra, vars ömklighet endast vi neutrala till fyllest kunde genomskåda. Vi svenskar blevo genom detta förakt äntligen av med vår traditionella vördnad för de s. k. "stora kulturländerna", men vi blevo därmed också av med vår "realpolitiska" dyrkan av staten som en skyddande försyn. Själve professor skytteanus, Rudolf Kjellén, brände vad han fordom tillbett och slutade med att i sin bok "Staten som livsform" reducera avguden till "ett i själviskhet bundet, under livsnödvändigheter famlande väsen av lägre förnuftsutveckling än den, till vilken individen kan höja sig".

Från misströstan om människor och folk hade man sålunda hunnit till misströstan om staten. Men den religiöse kan inte stanna i ett nejsägande inför tillvaron och samme författare skymtade också redan ett statsbegrepp där moral och personlighet äntligen skulle tillåtas att betyda något: han såg statens mening i det som "för folk som enskilda är förmer än lyckan", nämligen *personlighetens förbättring till allt större fullkomlighet*. Lyssnar man inte här till det kända ordet av en betydligt högre auktoritet, nämligen: Söken först efter Guds rike och hans rättfärdighet, så faller eder allt detta till?

En sådan statslära har i själva verket gjort upp räkningen med både "maktilosofiens" absoluta underkastelse under statens gudom och den luterska etikens gammaltestamentligt färgade advokatyr för krigets moraliska berättigande, som skrämde så många av skyttegravarnas soldater från allt vad religion hette. "Härskarornas Herre" hade gjort bankrutt, och världens längtan sträckte sig efter gudstankens enda inkarnation i den historiska verkligheten, Jesus Kristus. Men för den som upplevat Kristus finns inga likgiltiga ting längre — allraminst kan han ställa stat och fädernesland på andra sidan om gott och ont. Därför slungade man till sist den gamla statsvisdomens tal om "fredstankens barnsliga utopier" och begrepp att frågan om krigens totala avskaffande måste bli politikens första folkuppfostrarkrav. Visserligen behöver fredstanken inte fritaga staten från rätten till självförvar. Bergspredikans fordringar förutsätta — vad Tolstoy inte förstod — för sitt fulla förverkligande ett nytt sinnelag, vilket vi emellertid ännu hos en mycket stor del av mänskligheten förgäves få efterlysa. Synden och brottet äro fruktansvärda realiteter, som vi inte kunna resonnera bort genom att ignorera dem, ty i så fall lassa vi endast på andra plikten att ta itu därmed. Och ett moget folk kan inte stå till svars inför historiens dom med att vare sig genom inre eller yttre avrustning locka fram förbrytarinstinkterna hos andra folk.

Och ändå har världskriget inte varit förgäves för folkens uppfostran, därpå finns det bevis av djupare art än Nationernas Förbund. Alldeles nyss har av ett par svenska historiker utgivits en bok, "Nationalismen i historiska läroböcker", — en samling internatio-

(Forts. sid. 1140.)

FÖR TIO ÅR SEDAN INGICKS VAPENSTILLESTANDET efter 1914—18 års krig. Vilka tio år! Det har hänt oerhörda ting sen dess, långt större än vad som skedde under det fyraåriga kriget. Vad har då hänt! Ja, först har det hänt, att vapnen alls icke stått stilla efter stilleståndet. Det har varit krig mellan Ryssland och Polen, i vilket sammanhang Polen tog en huvudstad från sin granne, Litauen. Det har varit krig mellan Grekland och Turkiet, mellan Sovjet och de vita ententebesoldade generalerna. Spanien och Frankrike ha pacificerat de Nordafrikanska stammarna, i Kina har en nationalstat framgått ur långvariga inbördeskrig, förbundna med allvarliga sammanstötningar mellan det nya Kina och de gamla stormakterna. Dessutom ha en rad onda tillbud varit framme.

Vad har mera hänt? Det är förmätet att försöka svara men jag har blivit anmodad att skriva, och ingen kan väl begära att jag ska tala om fred i allmänhet, det vore ju som att suga på en ettöring som jag fått i växel på torget. Från min blygsamma utsiktspunkt ser det ut som det hänt:

Att folken med Nationernas Förbund som medium arbetat träget och hittills utan framgång för att finna ett nytt politiskt system i stället för det gamla av arméer och flottor stödda.

Att vetenskapen, den psykologiska liksom den ekonomiska, verifierat den gamla, gudainspirerade sanningen att på våld och orätt följer bakläxa och att en kränkning alltid faller tillbaka på den som kränkt, emedan vi äro upplösligt sammanbundna med varandra.

Att krigstekniken, jämsides med den civila flygtekniken gjort oanade framsteg och bragt oss till en kritisk punkt, där denna samma tekniks kunnigaste och ärligaste experter dra andan och säga ifrån: nej, nu får vi lov att stanna och tänka efter vad detta betyder.

De sakkunniga erkänna nu, — jag behöver bara hänvisa till det senaste märkliga vittnesbördet av den tyske militärflygaren och experten Sachsenberg — att det icke går att skydda sig mot moderna luftanfall, och att den som företar ett sådant, riskerar att utsätta sig för ett motangrepp i samma stil. Där se vi alltså en illustration av gigantiska proportioner på satsen, att ingen kan skada andra utan att skada sig själv.

Just nu, i månaden november 1928, ser det inte alls ut som om vi vore beredda att rätta oss efter dessa fakta. Tvärtom, försöken att finna en formel för jämsides nedrustning ha misslyckats, och det verkar närmast som om makternas regeringar vore glada att därigenom ha fått fria händer. Fakta äro emotsägliga, och man säger emot dem. Vittnesbörden äro oförnekliga, och man förnekar dem. Det beror på att här är det inte förnuftet som råder utan passionen.

Vad som borde ske, vore en omriktning av den naturliga och riktiga självbevarelsedriften från byggandet av maktlösa skydd mot grannen på andra sidan gränsen, mot mänsklighetens gemensamma fiende: militarismen. Det visar sig vara ytterligt svårt.

Då man läser sakkunnigas skildringar och tänker sig in i vad ett nytt stort krig mellan länder som kunna nå varann med luftskepp, skulle betyda, då händer något underligt. Plötsligt får den gamla bibliska förutsägelsen om Yttersta Domen en svindlande ny och aktuell betydelse. Är det detta, frågar man sig, som vårt släkte anat, fruktat och varnat sig själv för under årtusenden? Var det vi själva, vi människor som skulle bli redskap för att framkalla Yttersta Domen över oss? Är det slutresultatet av vår långa vägran att lyda de gudomliga lagarna, vårt långa trälåtros mot Gud? Bli vi av sammanhangets egen tyngd tvingade att till det yttersta anstränga vår ogudliga intelligens för att riktigt samvetsgrant exekvera domen över oss själva?

Blixtlikt fatta vi den gamla mytens mening. Om Yttersta Dagen kommer, är det på vår egen beställning och genom oss själva. Det är inte en gud i molnen som slungar ner en brandbomb över ett intet ont anande släkte på jorden. Vi skapa själva vårt öde, vår räddning eller undergång.

På denna punkt i vår historia är det lika meningslöst att drömma om räddning genom underjordiska bombskydd som genom allmänna

(Forts. sid. 1140.)

HOVDAMEN SOM SKREV EN BOK

GENJIS ROMAN — JAPANS KLASSISKA MÄSTERVERK PÅ SVENSKA.

LÄNDER OCH FOLKSLAG, SOM blott för endast ett 50-tal år sedan voro så gott som okända för varandra, hava genom nutidens lätta och snabba samfärdsmedel förts närmare, ja, till och med kommit i nära beröring med varandra. De omätliga avstånden synas icke längre skrämmande. Ifrån att dessa vitt skilda folkslag betraktat varandra med misstro och kastat skygga och undrande blickar på varandra, börjar nu på ett förvånande sätt förståelse uppstå dem emellan.

Indien griper oss med sin djupa religionsmystik och vi lära oss beundra Kinas lagar och dess filosofi. Fortsätta vi vidare österut, nå vi den Uppgående Solens Land, detta egendomliga land, vars styrka just legat däri, att det med förståelse tillägnat sig de nya kulturströmningar, som tid efter annan, likt flodvägen, brutit in över landet. Så hava de omdanats till nya värden efter landets egna begrepp. Förstående yttrar Keyserling i en av sina böcker om den yttersta Östern, att även västerns nationer skulle med fördel kunna tillägna sig något av de läror, vilka under årtusenden givit näring åt Österlandets sjäsliv. Och det med rätta. Ville blott den brådskannde västerlänningen taga sig tid och besvär att söka utgrunda asiaten, och ej betrakta honom med en överlägsen nedlåtenhet, skulle denne framstå i en helt annan dager. Ty huru stora skiljaktigheterna i människans livsbetingelser än må vara, är dock hennes väsen behärskat av samma känslor, böjelser och begär.

I dessa dagar har på förlaget Natur och Kultur, i svensk översättning utkommit ett av Japans förnämsta litterära verk. Detta märkliga arbete, Genji Monogatari, såsom dess ursprungliga titel ljuder, har på svenska blivit kallat *Genjis roman*. Det skrevs, för tusen år sedan under ett av de högsta kulturskedena i Nippons land, vilket, oaktat den omätliga tidrymd, som ligger emellan, i överraskande grad liknar vår egen tid. Det var under tidsperioden, som följde på Heian-dynastiens glänsande dagar, då bildning och kultur stod högt i Japan, då konst och litteratur blomstrade, då kvinnans ställning ej var, såsom nu, den förtrycktas, utan då hon var mannens jämlike i socialt, litterärt och politiskt hänseende, som japanska klassiska litteraturens förnämsta arbeten kommo till. Det märkligaste är att de alla skrevos av kvinnor. Genji Monogatari utgör "the standard work" för det japanska språket. Dess författarinna, *Murasaki Shikibu* tillhörde en av landets ädlaste släkter och var hovdam vid den då regerande kejsarens hov, vid den tidpunkten förlagt till Kyoto. Murasaki fick befallning, att såsom förströelse för den unga kejsarinnan Joto-mon-in, skriva en bok, som kunde skingra ledsnaden under hennes ensamma timmar. Murasaki drog sig då tillbaka till en av Japans mest natursköna platser, templet Ishiyama, och under den rofyllda tystnad, som härskade där, nedskrev hon på en otroligt kort tid sitt odödliga mästerverk. Hennes arbetsrum finnes ännu kvar och utgör en av templets förnämsta sevärdheter. Templets tusentals besökare försumma

Murasaki Shikibu enligt ett japanskt träsnitt.

aldrig att under andakt och vördnad träda ditin. Friska blommor pryda dagligen det skrivbord, vid vilket hon arbetade en gång för tusen år sedan och vilket ännu finnes kvar. Nedanför rummets fönster utbreder sig tempelgården med underbara blommor och vilda stenpartier och klippblock. Därbortom skymtar Biwa-sjöns blåa vatten fram. Denna tjuusande utsikt särskilt under de ljusa människensnätterna har tydligen inspirerat författarinnan till många av de utsökt fina naturskildringar, som boken innehåller.

Vid tidpunkten för bokens tillkomst, hade, som sagt, bildning och kultur nått högsta kulmen i Japan. I dess spår följde överförfining, njutningslystnad, lyx, lättsinne och dekadansen smög sig omärkligt in under denna raffinerat fina kulturs skimrande yta. Såsom representant för denna tid står prins Genjis tjuusande personlighet. Vid åsynen av honom, sade den gamle eremiten från det ensliga klostret långt inne bland bergen, då Genji en gång besökte honom för att genom hans hemlighetsfulla besvärjelser finna bot från sin sjukdom, "han för sin del fann, att det uppgående solens land i denna vansläktade tid icke förtjänade att äga en sådan prins". Prins Genji var känd under namnet, "den strålände".

Prinsens fader var den regerande kejsaren, hans moder en av dennes gemåler, Kokiden. Redan som barn blev han omtalad för sin skönhets skull och uppvuxen till yngling erövrade han allas hjärtan genom sin oemotståndliga charm och älskvärdhet. Snart insnärjdes han i det ena kärleksäventyret efter det andra och slutligen blev hela hans tillvaro inte annat än ett jäktande och en längtan efter nya eggande erfarenheter. Han knöt förbindelser med hovets högt kultiverade damer, lika väl som med unga tärnor ur-enklare sam-

hällsklasser. Han kastades från lyckans höjder till förtvivlan och samvetsqual, ständigt hetsad att söka nya förströelser. Lättrörd, underkastad och behärskad av sina känslöstämningar, står det om honom, då han efter ett nattligt besök trädde ut i den disiga luften, "att i den bleka morgondagern fanns bara en enda sak, som ingav en känsla av trevnad, ja, nästan av värme, — det tjocka snötäcket på tallgrenarna."

Den strålände prinsens levnadssaga är skriven på ett språk och med en rytm, som liknar Göthes. Vi bliva genom berättelsen förtrogna med det dagliga livet, såsom det tedde sig vid det japanska hovet för tusen år sedan, med dess invecklade ceremoniel, intriger och egendomliga seder. Med dess ytterligt förfinade umgängesliv. Samtalen togo ofta form av improviserade eller citerade poemer, genom vilka frågor och svar växlades med blott aningsfull antydning om rätta betydelsen. Vi se Japans riddare och damer, iklädda charmanta, färgrika galadräkter, deltagande i hovets blomsterfester eller lyssnande under de ljusa, tysta människensnätterna till flöjtens vemodiga och lockande toner. Vi föras in i ensliga tempel bland otillgängliga berg, där vidskepelsen i drastisk form florerade och där även sanningen om tankens makt var känd och utövad. Om

den onda tankens och hatets fördärvande krafter, men också om det goda tänkandets välsignelsebringande verkan.

Sådan är den underbara bok, av vilken första delen nu utkommit i svensk översättning. Densamma har på ett synnerligt förtjänstfullt sätt blivit utförd av fru Annastina Alkman och man kommer den engelska översättningen av Arthur Waley och därmed det japanska originalet så nära som möjligt. Stora vanskligheter yppa sig vid ett sådant arbete, ty språket utgör i och för sig själv det största hindret, i det att det ofta saknar motsvarande översättningsmöjligheter. Största svårigheten vid översättningen utgöra dock de dikter och samtal i bunden form, som förekomma så gott som på varje sida i boken. Genom att ordgrannt tolka desamma, skulle dels deras verkliga betydelse gå förlorad och dels skulle de vitsar och ordlekar, vilka utgöra tyngdpunkten i den japanska lyriska poesien visa sig oöversättliga. Översättarinnan har därför handlat klokt och förstått att genom språkets fullkomliga omdaning tillföra oss diktens underförstådda, blott anade innebörd.

Boken om prins Genji, där händelserna följa varandra i hastigt tempo, kommer säkerligen, att liksom för den japanska kejsarinnan ett årtusende tillbaka, fördri-va mången trist stund för nutidens läsare och läsarinor och fångla deras intresse. Det största värdet ligger givetvis däri, att nu för första gången ett av Japans förnämsta litterära verk tolkats på svenska språket. Och några ord av erkänsla må nämnas mot det förlag, som utfört vägstycket, att införliva det med vår litteratur.

IDA TROTZIG.

Kobbs Théer äro sedan 100 år tillbaka kända och erkända som de förnämsta och drickas därför av alla verkliga thévänner.

Begär därför alltid **Kobbs Thé**

LYXBLOMMOR I TRÄDGÅRDEN

HOS ORKIDÉER OCH ORKIDÉODLARE I FLANDERN.

UNDER DET ATT HOLLAND ÄR BERÖMT för sina tulpanodlingar, torde det vara mindre bekant, att man i det belgiska Flandern finner ett annat lika betydande centrum för blomsterodlingen i Europa.

För en svensk publik kan det vara av intresse att erfara, att en av de största insatserna i den flamländska blomsterodlingen gjorts av en svensk — en äkta son av Linnés land! I trettio två år var konsul Ture Mellström i Brügge en av de ledande krafterna i de stora Sanderska anläggningarna, därav tretton år som firmans direktör. Konsuln, som nu åtnjuter ett välförtjänt otium cum dignitate, är icke blott den skicklige botanisten men den borne blomstervännen, som med lika stor hänförelse berättar om tropikernas orkidéprakt som om de vilda blommorna på Sveriges ängar. Gift med en engelska, en lika älskvärd som intagande dam, bebor konsul Mellström en bungalow i Brügges utkanter, här mötes resenären av svensk gästfrihet och trevnad idylliskt inramade av en rosendoftande engelsk trädgård.

»Och vad är orsaken till, att just Flandern blivit ett blomsterodlingens centrum?» frågar jag konsuln vid ett besök.

»Först och främst klimat- och jordförhållanden. Under sekternas gång har sanden blåst in med havsvinden över det flamländska låglandet. På så sätt har den sandjord uppstått, vilken blandad med avfallet från trädens löv idealiskt lämpar sig för odlingen av lagerbärsträd och azaléor, i det senare fallet är eklövsjord den bästa. Vidare är klimatet mildt och fuktigt; tre fjärdedelar av året blåser en ljum väst- eller sydvästvind in från Engelska kanalen. Därigenom erhålles även en utmärkt luftning för lagerhallarna om vintern — ett huvudvillkor för odlingen av lagerbärsträd.»

»När kriget bröt ut, lamslogs den flamländska blomsterodlingen, så mycket mer som den nästan uteslutande är anlagd på export. Man kan tänka sig med vilka svårigheter de flamländska hortikulturisterna lyckades hålla sina anläggningar uppe under de fyra ockupationsåren. Endast ut-

gifter och inga motsvarande inkomster, en död vara packas in — blommor fordra ständiga omsorger och kostnader. Ju längre kriget varade, desto mer fingo vi inrikta oss på att bevara de vackraste och värdefullaste exemplaren. De stora lagerhallarna togs i besittning för inkvartering av kavalleri med hästar och manskap — mycket ovälkomna gäster i en trädgårdsanläggning! En del lagerbärsträd voro så stora och dyrbara, att vi måste göra det omöjliga för att finna ett skydd åt dem under vintern. En del lyckades vi endast rädda, därigenom att vi fingo tillstånd att placera dem i katedralen. Men trots alla ansträngningar gingo många förlorade genom frost; många drivhusblommor dogo av brist på värme. När kriget äntligen slutade, stodo vi inför nya svårigheter. Vi hade förlorat en stor del av vår gamla kundkrets; Ryssland, Österrike och för en tid Tyskland kommo ej längre i fråga. Och den första juni 1919 stängde vår hittills bästa kund, Förenta staterna, sina portar

En Sander-transport med Cattleya-orkidéer genom en by i Columbia.

för all blomsterimport. Under tiden sjönk valutans, samtidigt som priser och skatter stego. Många flamländska hortikulturister fingo under denna tid kämpa för livet för sin existens. Det är endast tack vare deras uppoffringar och deras beundransvärda energi, som den flamländska blomsterodlingen nu uppnått samma höga nivå som före kriget.»

Den Sanderska trädgårdsanläggningen i Brügge är icke endast en av de största i Belgien men i hela Europa. Ett besök i denna anläggning är så mycket mer intressant, som den icke endast innehåller den flamländska blomsterodlingens alla stora specialiteter men framför allt är världsbekant för sina orkidéodlingar. Den Sanderska firman grunda-

Det är något hemlighetsfullt med orkidén, och inte bara med själva blomman som man ser den. Dess odling och åtkomst äro förbundna med oanade svårigheter och överraskningar, vilket skildras här nedan av en svensk förf. som för Idun besökt ett av världens förnämsta orkidécentra.

En genom korsning skapad orkidé: Cymbidium Sanderi.

des på 1860-talet av en engelsman, mr. Fred. Sander, en av sin tids mest kända botanister. Efter dennes död övergick verksamheten till hans tre söner, av vilka den ene förestår firmans anläggningar i England och de två andra etablissemanget i Brügge. Det kan vara av intresse att omnämna, att denna firma tack vare en vetenskap och en kärlek till kallet, som gått i arv från far till söner, och tack vare en erfarenhet, som går över ett halvt sekel tillbaka i tiden, har kunnat utgiva de mest värdefulla och mest fullständiga orkidéböcker, som finnas.

Hur ser en stor trädgårdsanläggning ut på avstånd? Kanske snarast lik en vanlig fabriksanläggning med sina höga skorstenar som överallt sticka upp från de ugnar, som förse växthusen med värme. Men intrycket blir ett annat, när man väl befinnet sig innanför den ingärdade yttermuren. Man går först igenom en hel skog av lagerbärsträd, som här vänta på sin tur att vandra ut i världen — kanske för att stå på parad vid festliga ceremonier eller endast med sin svalkande grönska omgiva kaféterrassen i storstadens stenöken. Mr. Louis Sander, i vars sällskap vi göra detta besök, visar med stolthet på en imponerande grupp av praktexemplar, som aldrig släppas ut i marknaden; en del äro över åtta meter höga! Intill är en annan icke mindre förvånansvärd grupp — lagerbärsträd, vars stommar drivits att växa spiralformigt likt korkskruvar, och andra, där två stammar drivits att växa ihop för att bilda kedjor, öglor och många andra slingringar. Icke ens växterna undgå människoandens obotliga excentritet!

Och nu har man framför sig ett helt hav av solglitrande glastak! För att giva en aning om denna trädgårdsanläggningens storlek äro några siffror tillräckliga. Den omfattar 12 hektar med 170 stora växthus, därav 70 för orkidéer, 7 väldiga lagerhallar, förpackningshallar, verkstäder, målar- och snickarbodar. De för vinterns behov avsedda kolupplagen giva en föreställning om det bränsle, som förbrukas; längre bort höjer sig vattentornet, som är 10 meter högt och rymmer 120 kubikmeter. På så sätt sker all bevattnings med press, en utomordentlig tids- och arbetsbesparing. (Forts. sid. 1140.)

Ett orkidéhörn på blomsterutställningen i Gent i år.

CAP
Kejsarnougat

Utsökt god nougatchoklad
i 10- och 15-öres-bitar

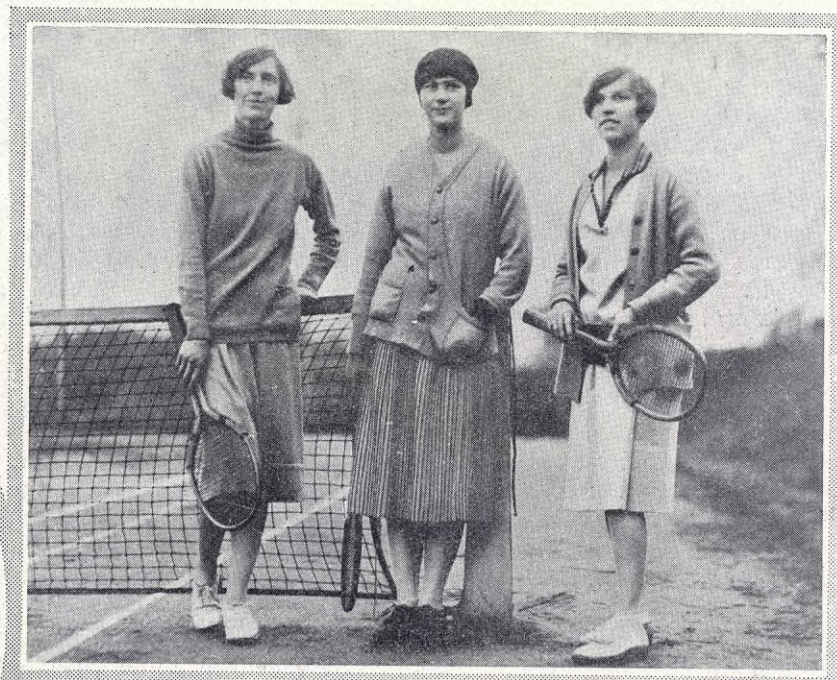
E N P R I N S E S S A

I L E A N A A V R U M Ä N I E N, E N S Y M P A T I S K U N G

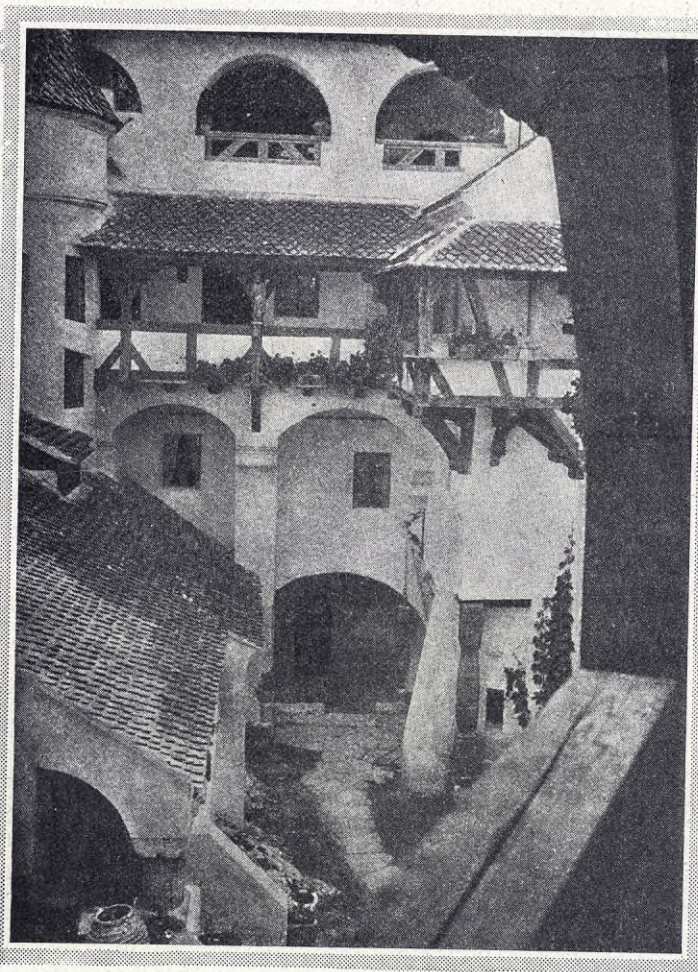
Den rumänska kungafamiljen är livaktig och lever inte i skymundan. Den vackra och temperamentsfulla drottning Marie av Rumänien, änka efter kung Ferdinand, har fem barn, som alla låtit tala om sig. Den yngsta dottern Ileana åtföljde sin mor på dennas omskrivna resa till U. S. A. och nu inträffar hon på studieresa i Sverige i denna månad. En landsmaninna till prinsessan, gift med professor A. W. Persson i Uppsala och själv fil. lic., ger här ett porträtt av henne.

Prinsessan Ileana av Rumänien.

Prinsessan är en ivrig sportkvinna och ses här med två tenniskamrater.

En idyllisk gårdsvy från slottet Bran.

RIKSRADET CLAES RÅLAMB, SOM 1657 av Karl X Gustaf sändes i beskickning till Konstantinopel, beskriver bland annat i sin "Constantinopolitanske resa" sin färd genom Rumänien och Siebenbürgen. Det var i april månad och vägen var, säger han, "besvärlig både av berg, vatten och ler. — Och var icke vattnet hindrande, så var vägen så sank, att jag hade tio hästar för vagnen och kom ändå näppeligen igenom."

Ett stycke av samma vägsträcka, från Sinaia till Bran, tillryggalade jag förra året i augusti. Den var då något dammig och en bil med åtskilliga tiotal hästkrafter gjorde att vi "kom igenom" med glans. Det är en underbart vacker väg, som följer den lilla bergsfloden Prahova. På båda sidor resa sig höga fjälltinnar och högt över våra huvuden seglar örnen majestätiskt på utbredda vingar. Vägen gör en krök, vi äro vid slottet Bran, en gåva till änkedrottning Maria från Siebenbürgens befolkning. Det är betagande vackert, vitt och svart mot granskogens gröna bakgrund, med sina medeltida torn, brutna tak och altaner.

Inne i salen med tunga rustningar och massiva järnljusstakar en lätt och slank gestalt — det är den unga furstinnan, prinsessan Ileana. Jag minns henne som barn från en nationalfest i Bukarest, ett leende lyckligt barnansikte omramat av ljusa lockar. Hennes glada leende hade dämpats — hon bar ännu sorg efter sin fader — hennes blick var fast och allvarsam; furstlig värdighet parad med en viss ungdomlig blyghet förlånade hela hennes framträdande ett stort behag.

Samtalet kom snart att röra sig om Sverige, som hon väl kände till genom sin gymnastik-

lärarinna, den svenskfödda fru Asker-Mavrichi, som med stöd från högsta håll gjort en synnerligen betydelsefull insats för kroppskulturens höjande i Rumänien. Svensk gymnastik i förening med gamla rumäniska koreografiska övningar ha gett ett nytt grundlag för fysisk fostran. Prinsessan har delvis fått sin uppfostran i England och från England och Amerika, som hon besökt i sällskap med sin moder, har hon mottagit mäktiga andliga impulser. —

Prinsessan förde mig genom den yppiga blomsterträdgården på en skogsstig ned till det rumäniska K. F. U. K:s sommarkoloni, en av hennes många skapelser.

En stilla andaktsstund, samtal, en enkel måltid och därefter ett kort föredrag över vad som göres för unga kvinnors beskydd i andra länder äro för mig oförgätliga minnen från besöket i prinsessan Ileanas "hem". I samtalen nämndes ständigt med den varmaste beundran "Domnita", allas beskyddarinna, den unga prinsessan.

Med strålände ögon och av innerlig värme vibrerande stämma skildrade prinsessan för mig den rumänska K. F. U. K.-föreningens

uppkomst och arbete. Den bildades år 1919 under drottning Marias beskydd och står under prinsessan Ileanas direkta ledning.

Den sociala faktor, som varit den närmaste drivfjädern till K. F. U. K. här, är kvinnans allt livligare deltagande i det moderna förvärvsarbetet, i fabriker, affärer o. s. v. Det gäller nu att skapa en så lämplig miljö som möjligt för dessa ofta från sina hem lösryckta unga kvinnor under fritid efter slutat arbete och under semester. Man söker fylla dessa unga människors såväl andliga som materiella behov i en viss religiös atmosfär med stark kulturell be-

S O M M E R H I T

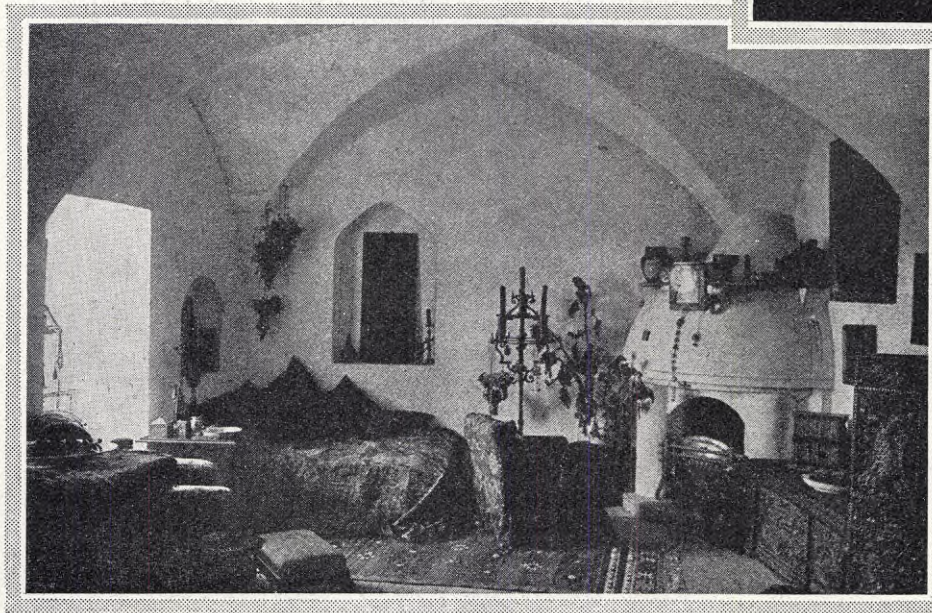
D A M M E D S O C I A L A I N T R E S S E N .

Änkedrottning Marie av Rumänien.

Ileana med sin yngre broder.

I slottet Bran.

toning. Föreningens "hem" vilja vara hem ej blott med matservering utan ock med förädlade sällskapligt liv.

Nio års arbete bland rumänsk ungdom och med hjälp av rumänsk ungdom har lämnat som resultat en stark organisation, som nu äger ett eget hem i Bukarest och tre sommarkolonier — en fristad för mer än 2000 unga, självförsörjande kvinnor. Föreningens hem har matservering men bjuder även på kulturella föredrag, kurser för vidare yrkesutbildning m. m. Stora gåvor bl. a. från drottning Maria och prinsessan Ileana ha gynnat föreningens utveckling. Själv leder prinsessan sommarkolonien Bran och har där bl. a. låtit inreda gymnastiksalor med svenska attiraljer. Denna förening på religiös och nationell

grund, till mycket stor del den unga furstinnans skapelse, tager i första hand hennes intresse i anspråk. Ett annat huvudintresse, som delvis sammansmälts med det förra, är gymnastik och sport. En ung prinsessa, som övar på stadion i Bukarest, det är något nytt för Rumänien! Hennes kärlek till det sunda friska livet i naturen har kommit henne att ge impulser till organisering av utflykter till fjällen med camping under bar himmel, och "Brand", en nationalförening för omhuldande av rumänsk dans och folksång, kan glädja sig åt hennes varma intresse.

"Ungdomens röda kors" har också under prinsessan Ileanas personliga ledning växt ut till en mycket stor förening bland rumänsk ungdom.

Från sin moder har prinsessan Ileana fått i arv en stark konstnärlig begåvning, traditionell inom det rumänska kungahuset. Framförallt är hon intresserad av skulptur och hon har gjort flera arbeten, som klart röja hennes talang.

Den unga furstinnan gör intryck av att vara en sällsynt harmonisk människa, sund och stark till kropp och själ. För sorgen har hon ej varit förskonad. Hon dyrkade sin fader, som dog förra året. Och knappast utkommen ur den väl skyddade barnkammaren fick hon lära känna de lidanden, som vuxit upp i krigets spår.

Det är första gången prinsessan Ileana kommer till Sverige. Helt visst kommer hon ej att känna sig främmande: berg och slätt, fjäll och sjö, sång och dans äro lika varandra som syskon här och där. Fäboden i skogsgläntan är precis likadan i Dalarna eller Jämtland och i Karpaterna, och genom näverlurens toner har valflickan där som här gett utlopp åt sina innersta tankar i glädje och sorg.

Sverige har varma sympatier i Rumänien och mer än en har samma önskan som fursten i Valackiet, enligt vad Claes Rålamb berättar i sin resa, "thet Valackiet låge Sverige så när som Siebenbürgen". Prinsessan Ileanas besök kommer att bidra till ett närmande de båda länderna emellan och av en landsmaninna i Sverige hälsas hon med ett hjärtligt "Bine ai venit!"

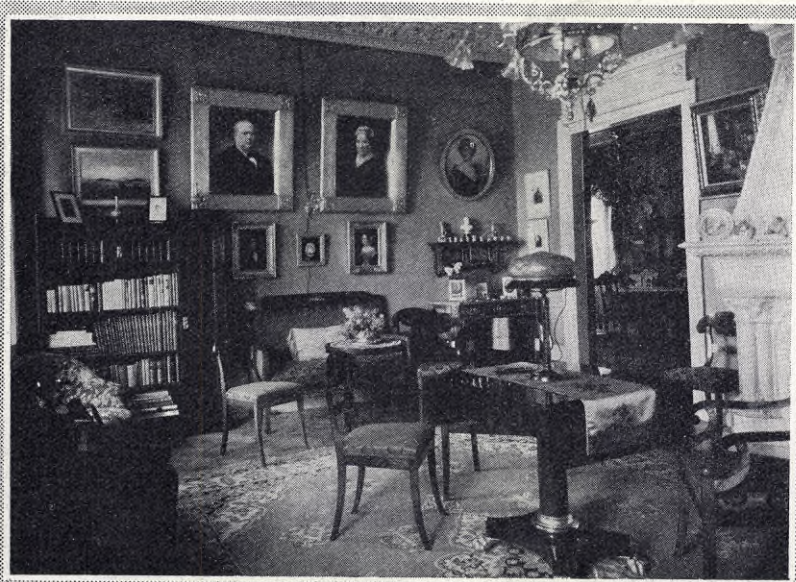
VICTORIA A. W. PERSSON MIREA.

ETT FURSTENDÖME I NORRLAND

KUBIKENBORG,
KONSUL E. A. ENHÖRNING'S
STÅTLIGA HEM

Konsulinnan Signe Enhörning på Kubikenborgs veranda.

Vardagsrummet med släktporträtt.

Exteriör av Kubikenborg.

Lilla salongen med porträtt av konsul E. A. Enhörning.

Stora salongen med skulptur av Sörensen Ringi. Den stora oljemålningen av prof. J. Sandberg: Gustav Vasa tager avsked av sin syster.

DÅ MAN BEHÄNGER DEN DÖDA herrgårdskulturen med sorgflor, glömmar man oftast i sina lamentationer, att den har en arvtagare, som det kunde vara skäl att fira. På ett sådant ställe som Kubikenborg, det stora sågverket utanför Sundsvall, där konsul E. A. Enhörning och hans maka, född Welin, härskar sedan många år, har alltid den norrländska gästfriheten i dess mest storstilade former hållits högt. "Oss väl och ingen illa", skulle det kunna stå över porten till Kubikenborg, denna gästfrihetens högborg i det stora, gästfria Norrland. Kubikenborg är som residenset i det lilla furstendömet, som skapats genom de norrländska skogarnas rikedomar. Och dess okronade härskare är konsul E. A. Enhörning, den andre av namnet. Konsulns farbror, J. A. Enhörning, är Kubikenborgs skapare och var vida känd, men hans namn flög dock icke bort till den yttersta österns gränser, som hans brorsons gjort. Delvis är det konsulns egen skull. När man som har

uppträder som en storartad värd för den internationella journalistkongressens gäster som för omkring tjugu år sen besökte Sverige, får man skylla sig själv. För att kunna taga emot den stora flocken journalister från världens fyra hörn, lät konsul Enhörning i parken uppföra den s. k. Engelska paviljongen, vilken ännu står kvar som ett minne av besöket. Ännu mera celebra gäster har Kubikenborg sett inom sina portar. Kungen av Siam sträckte sin nyfikenhet på det främmande landet Sverige så långt att han ville studera dess berömda sågverksindustri och drottning Mar-

gherita av Italien, som följde sin gemål på resan till Norden, klev oförfärad och intresserad i konsul Enhörnings sällskap omkring bland Kubikenborgs jättebrädstaplar. Vi behöva väl knappast nämna, att våra egna kungliga icke saknas bland dem, som fått pröva vad äkta norrländsk gästfrihet vill säga, uppfattad med konsul Enhörnings storslagna mått.

Kubikenborg är numera ombyggt och moderniserat i det inre, men konsul Enhörnings pietet mot dess förre ägare visar sig på många sätt. Då man kommer in i den forna förstu-

(Forts. sid. 1140.)

EN FILM MED PRETENTION

BARA ETT EXEMPEL BLAND MÅNGA.

Det vackra unga paret i filmen.

DETTA ÄR EN NATURALISTISK film ur den levande verkligheten, daterad Neapel oktober 1928.

En liten flicka sitter i en förbluffande kombination av källare och vindskupa, vars fattigdom övergår alla mänskliga uttrycksmedel. På en hög säckar — rummets ena möbel — i ett hörn ligger flickans mor i feber. En herre med en hjärtlös hållning, en febertermometer i handen och ett brutalt plommonstop på huvudet rycker på axlarna och säger: medicinen kostar 20 lire. Mannen går och barnet ilar fram till en portmonnä — rummets andra och sista möbel — som är tom. Så smyger hon sig ut och in i ett närliggande kafé, en herre står vid disken och slafsar makaroni, två sedlar — ackurat 20 lire — ligga på disken. Flickan hugger dem, inom bråkdelens av en handvändning hugger en av högre makter ditbeordrad gendarm henne och det hela avtågar till poliskontoret. Att stjäla och huggas på skuggan av en sekund är redan det spänstigt men att inom tio röda minuter vara dömd till ett års straffarbete som lösdrivare och tjuv är absolut imponerande.

Efter den prestationen avföres det ambitiösa barnet till Neapels fängelse, d. v. s. fängelse är inte ordet, pyramidkatakomb eller kummelgrift täcker bättre begreppet. Svarta jätteskuggor mot gråa jättemurar och så detta minimalbarn med skräckslagna karottögon — det var riktigt otrevligt. Med sin medfödda berömvärda blixthet rymmer dock det späda barnet ur de hemska valven ut i ett kuliss-Neapel med kimröksdimmor och pappkyffen och ateliergränder och korthusprång — ärade publiken torde inte säga titta på husena utan detta är konst.

I varje fall irrar barnet sig kulissledes hem till källarvinden med en nitisk och blodtörstig ordningsmakt i hämlarna. Hon tappas bort men en begåvad polis i Neapel anar inte blott att en lösdrivare har en bostad utan även var den är belägen. Barnets mor har påpassligt avsomnat och det irrar ut igen bland kulisser och poliser. Ett vandrande cirkussällskap gömmer den flyende i en trasig trumma, polisen ser obegåvad ut och musiken vänder noterna.

Det är naturligtvis inte bara Iduns redaktion som många gånger förundrat sig över hur få goda filmmanuskript det görs, men det synes oss som om det beklagliga förhållandet alltför sällan påtalades. Tvärtom tycks man resignera, ja, alldeles somna till och låta gladeligen även de fjolligaste historier passera icke blott utan anmärkning utan de upphöjas till storfiler, vilket just är det farliga, ty filmen har sin stora mission i kulturarbetet. Hur denna ex. fylls när en pretentiös storfilm bygger på en historia som den här refererade överlätes åt läsarens egen reflektion.

Det lilla blixtbarnet blir artist i lägret. En s. k. maduska av det enklare slaget förutspår henne på ett avundsvärt klangfullt och poetiskt språk kärlekens snara ankomst i hennes liv. Inom 20 meter är den där, närmast i form av ett gruff med en ung skön målare. Hon sitter så småningom modell för honom vilket så småningom blir en tavla, den där hon faller i trance inför, den verkar lite Dante Gabriel Rosetti, lite reklamärke men det är kanske inte så lätt. Hon uppträder var kväll på jättestytor i en utsökt välpressad och fräsch vit paljettegans — en dag får hon bland publiken se en polis — en sådan har hon under sitt mänadslånga flackande genom landet tydligen inte sett förut — hon tappar huvudet och styrtorna, trillar, vrickar foten och faller till målarens bröst.

De unga tu avvika från lägret i världshistoriens gråaste dimma. Lützen är platt intet bredvid detta ambitiösa kolos. Under fagert snack — vi ha också en gång vrickat en fot och vi sade ingenting tillnärmelsevis fagert på mycket länge — klyva de unga dimman för att återfinnas i Neapel.

Sedan ynglingen varit och sålt reklamärket är det deras avsikt att gifta sig. Det är mycket hedervärt men uppväger inte deras omänskliga uppförande dessförinnan. Varje dag tillbringa de i en härresande schablonlycka och var kväll fösa de varandra milt åt varsitt håll i de litet invecklade lokaliteterna och vissla sitt god natt genom stenväggarna. Denna ostentativa självbelättna reklamartade sedlighet är mer äcklande än ungefär vad som helst annat. Genom sin självgodhet och sin min av gammal behagsjuk aktris och genom den omoral denna kursivering bättre än allt annat blottar.

Så får målaren naturligtvis en dag sin chans och det blir vid en korg med mat och vin och blommar bestämt att bröllopet skall stånda dagen där-

på. Strax innan måltiden går den lilla bruden ner i en av gatans affärer; den polis, som hon en gång rymt från, ser henne och upptäcker med sin sällsynta begåvning för yrket i denna lilla dam, med uppsatt hår, lumpblixten med testar om öronen som han en gång sett för åtskilliga år sedan. Det kanske inte händer så mycket i Neapel. Den nitiske mannen skuggar hem henne, knackar på mitt i festmiddagen men skänker brottslingen nådigt en timmes lycka. Gossebarnet har inte sett polisen. Vad begagnar hon nu denna sista timme till? Hon talar om för honom hela historien, hur hon tvingades stjäla för sin döende mor, och nu måste avtjäna sitt straff; ber honom förlåta och vänta? Nej. Hon drack champagne, åt bröd och kysste honom. Hela timmen satt hon där med tukthuset i bakfickan och lät honom måla upp deras kommande lycka.

Hon kryper så in i medeltidsborgen och han letar halvt ihjäl sig. Och där sitter hon med strålände ögon, tillsammans med regissören saligt glömmande att målaren inte vet var hon är eller menar. Så kommer hon då ut och han som under hennes bortovaro förlorat både målarbeställningar och illusioner, får av en fängelsekamrat till henne veta hela historien om henne, hans madonna o. s. v. Med blod i ögonen störtar den skrupulöst ärlige gossen ut i en dimma som slår alla rekord i svärta. Samt möter — s. k. tillfällighet! — madonnan med "det vita ansiktet och den svarta själen", och börjar en vild jakt över kulisstorg och genom spjälgränder. Den slutar vid altaret i en kyrka som till all lycka står i deras väg och han börjar systematiskt strypa henne. Så råkar han se uppåt — där på väggen hänger hans plansch av henne, ommålad till antik madonna, men med hennes ansikte, ljuvt av födsel och till yttermera visso med gloria och svallande dok. 50 meter tittar han på tavlan, den halvstrypta kryper till hans fötter och det blir stor scen med 100 proc. drypande försoning utan alla ord.

(Forts. sid. 1143.)

Den lilla flickan vid sin moders dödsbädd.

Carl Deter

PÅHLSSON

DESSERT-CHOKLAD.

25
ÖRE

FESTER, SOM BOR-

DE SVENSKA MIDDAGARNA — MORD-

Amiralinnan Elin Ericson. — T. h.:
Fru Elsa Fryxell.

DET HAR NYSS VARIT sparsamhetsdag och åt svenska folket har i dagspressen överräckts några sparsamma rosor för flit och gott uppförande. Det påstås, att vi satt oss i gång mot ett fjärran sparsamhetsideal. Men åtminstone i ett avseende ligger de ett gott stycke väg framför oss. Vårt umgängesliv koncentrerat kring mat, mat och återigen mat har inte hunnit med i sparsamhetsgaloppen. Om vi inte servera festmiddagar på tolv rätter, som förr var vanligt, betyder icke detta, att vi servera dem avsevärt billigare.

Systemet med bjudningar eller kanske för korthetens skull det borde heta middagar, vilket är det vanligaste, behöver nog synas i sömarna även ur annat än sparsamhetssynpunkt. Det har länge klagats över middagarna, men i de yttersta av dessa dagar ha vi hört klagoskrin från så många vitt skilda håll, att det ser ut som om middagarna kommit till en kris. En kategori människor som nyligen låtit tala om sig, vegetarianerna, beteckna våra vanliga festmåltider med deras invecklade matsedel som rena rama mordförsök. En annan kategori säger, att svenskens medfödda begär att lysa förleder honom att bjuda långt över sina tillgångar och driver honom ut i brottet, han blir forskingrare för sitt dyrbara umgängeslivs skull. Så komma de medelålders herrarna och damerna med sin klagan, att middagsbjudningen som den nu ritualmässigt förekommer i Stockholm blivit en tung plikt bara, en trist historia, som varken värdfolk eller gäster ha någon glädje av. Matsedeln går efter samma slentrian överallt, gästerna bjudas ofta, alltför ofta inte för att de äro trevliga och passa ihop utan för att man har skyldighet att se folk av vissa kategorier: chefen sina underordnade t. ex. Det hela är dyrbart, oförnuftigt och framför allt *tråkigt*. Vid ungdomsbjudningar klagas över ett brottsligt överdåd. Inom vissa kretsar måste champagnen flyta i strömmar då ungdomen dansar,

inom andra, mera borgerligt betonade gäller detsamma för spriten — ett dumt överdåd i båda fallen.

Men att röra vid umgängeslivet är som att peta i en bikupa, det veta vi nog. Folks vanor och ovannor vilja de helst ha i fred. Men nu finns det verkligen en stor mängd människor, som skulle ge mycket för en del ändringar i riktning mot större enkelhet och på samma gång större trevnad. Det är inte utan att de båda begreppen hänga samman i många männi-

sors föreställning. Men ingen har egentligen mod att gå in för en reformering av umgängesvanorna, om de också sucka under bördan av alltför betungande representationsplikter.

Vi ha frågat några damer i Stockholm av dem, som på grund av sin ställning deltaga i sällskapslivet, vad de ha för önske-

mål angående detta och fått belysande svar, som visa vart vinden blåser.

Mod att vara sig själv.

Grevinnan *Siri Oxenstierna*, född Wallenberg har under sin mans livstid, då denne var chef för hästgardet, i sju år prövat vad representationsplikter vill säga. Regementet var under denna tid ofta gäst i greven och grevinnan Oxenstiernas hem. En viss matse-del, som präglades av enkelhet, var på dessa tillställningar så gott som fastslagen, berättar grevinnan. — Jag har alltid hävdad den uppfattningen, att folk skall bjuda efter råd och lägenhet och inte bry sig så mycket om hur de andra gör. Om var och en hade mod att vara sig själv även då det gällde bjudningar, skulle mycket vara vunnet. Man köper väl inte trevnaden i umgänget med en massa mat och vin. Är man inte själv glad att se sina gäster hos sig och de glada att komma till en, blir det inte mycket bevämt med ens bjudningar. Men att det hela bleve enklare, att några ledande ville gå in för större enkelhet vore naturligtvis ett önskemål. Själv har jag numera till en viss grad dragit mig ifrån umgängeslivet, då jag inte längre har några representationsplikter som förr. Jag talade en gång vid en herre i framskjuten ställning om faran av lyxen i bjudningar, i synnerhet från de överordnades sida gentemot de underordnade. Men han slog bort det i skämt och sade: — Då jag bjuder mina kamrater ger jag dem champagne, för om de inte får det här, så var skulle de annars kunna få det? Det är ju också en form av välvilja. Numera händer det nog aldrig då översten bjudes till sina underordnade att det förekommer något över-

dåd, men även den enklaste bjudning kan bli betungande för budgeten i ett hus, där mannen är kapten eller kanske bara löjtnant och måste leva på sin lön. Huvudsumman av mitt omdöme av umgängeslivet är: folk måste lära sig att *bjuda efter råd och lägenhet*.

En nationalekonomisk synpunkt.

Amiralinnan *Elin Ericson* tycker, att det är en oerhört svår sak att ingripa i vårt umgängesliv, även i det lofvärda syftet att förenkla det. Men man måste alltid komma ihåg, att det är var och ens plikt att rätta mun efter matsäcken och man måste beundra den som har mod att göra det, ty det är inte alltid lätt. Om man bara kan skrinlägga sin avundsjuka över att andra ha det bättre och sin önskan att uppehålla skenet vore mycket vunnet. Det är å andra sidan omöjligt att fördöma alla stora middagar, därför att genom dem får en hel massa människor rentav sin utkomst. Men vad man kan och vad som absolut bör fordras av var och en är att rätta mun efter matsäcken, då det gäller bjudningar. Enkelhet vore synnerligen lyckligt i synnerhet för det uppväxande släktet, som går mot en tid, då de tvingas till stor enkelhet i allt, vilket ungdomen också tycks ha alldeles klart för sig, anser amiralinnan Ericson.

Varken lyxen eller enkelheten fäller utslaget säger grevinnan *Fanny von Wilamowitz-Moellendorff*:

— Tänk, om vi alla nu i början av middags-säsongen skulle komma överens om, att det är en glädje och ett privilegium att vara värdinna såväl som att vara gäst! Och att sällskapligt umgängesliv icke behöver vara liktydigt med jäkt och dåliga affärer, nervös spänning och kallprat utan skänker oss vila och omväxling, glädje och gott humör, om vi — ja, om vi helt enkelt lära oss konsten att vara naturliga och avstå ifrån att vilja vara, bjuda, säga och synas "som alla andra".

Så här års höras alltid suckar och beklaganden över hur besvärligt och kostsamt, tråkigt och tidsödande det är att bjuda eller själv vara främmande. På de håll där det ekonomiska problemet känns som det mest tryckande, vill man nu göra gällande, att frågan skulle vara löst, om bara de rika och de överordnade ville bjuda på enkel mat och billigaste, om alls några viner. Då bleve alla lika. Men därmed är intet paradiset uppnått, icke ens i vårt demokratidyrkande tidevarv! Varför skulle man envisas i att hindra dem som ha lust och förmåga därtill att duka fram lukulliska delikatesser, tända levande ljus, ställa in blommor i glada och lysande färger i sina för övrigt vackert inredda och rymligt tilltagna hem? Det är lika orimligt som att begära att familjer eller ensamstående med klen kassa och små utrymmen skulle skuldsätta sig eller själsligen vända upp och ned på sina begrepp och vanor för att någon gång på året låtsas vara likställda med sitt förmögnare umgänge. Nej, låt oss unna de rika att bjuda sig själva och oss med av denna världens materiella goda. Det är ändå inte lyxen, som ensam gör en middagsbjud-

Vägen

till konsumtionsföreningen är vägen till rationellt ordnad hushållning.

Handla ekonomiskt!

Handla kooperativt!

DE BLI ENKLARE

FÖRSÖK ELLER TREVNADSSPRIDARE?

ning glad och minnesvärd. Det finns så många högt uppsatta personer, till vilkas yrke det nästan hör att gå på festmiddagar flera gånger i veckan. Vem har icke hört dem beklaga sig över hur dödande monotont det är att äta samma fina mat och råka samma eleganta människor i samma slags välskötta hem afton efter afton under vinterns lopp. Jag är övertygad om, att de professionella middagsätarna skulle klaga lika mycket och kanske mer, om de bjödos på ärter och fläsk eller kåldolmar. Det är varken lyxen eller enkelheten, som faller det avgörande utslaget, icke heller tror jag på något mystiskt och odefinierbart "det" uti umgänget människor emellan. Vad är det som skapar en harmonisk atmosfär, som gör att man trivs med somliga människor, att man får en levande känsla av hem, icke av enkelrum, dubblett eller våning? Alltid detsamma: personligheten, värmen, charmen, innerst inne — hjärtelaget. Där dylika kostbarheter finnas, får allt sin rätta accentuering, småsakerna försvinna och det väsentliga träder fram. Visst är det trevligt att äta tillsammans, det älska vi ju alldeles särskilt här i Sverige, men det finns likvisst mer att utvinna, att giva och taga vara på. Låt oss önska varandra ett äkta och rikt utbyte — icke blott av middagsmat — under den kommande vinterns umgängesliv!

En som försökt enkelheten.

Fru Elsa Fryxell, maka till generaldirektör K. A. Fryxell har genom sin ställning som chefsfru i verket rikt tillfälle att tillämpa de teorier om enklare middagar, som hon förfäktar, och hon gör det också. Hon säger:

— Min paroll är *förfinad enkelhet*. Varje familj har inte blott rättighet utan också skyldighet att rätta dyrbarheten i sina bjudningar efter sina tillgångar. Det är något, som var och en bör taga hänsyn till och taga med i räkningen, då han eller hon emottager en bjudning. Mat och dryck *borde* vara bisak, att träffa sina vänner huvudsaken. Det blir ju också så i ens umgänge, att man samlar helst omkring sig dem, som dela ens intressen.

Men de andra, dem som man har en viss skyldighet att bjuda, skulle man säkert tycka det vore lika roligt att träffa, om det kunde ske på samma enkla sätt. I detta fall gäller det att söka fullfölja den väg man har slagit in på i fråga om det närmaste umgänget. Det är också vad jag gör, jag strävar efter den åtrådade enkelheten. Men marken är hårdplöjd. Man suckar, när man tänker på Erik Gustaf Geijer, som kunde bjuda massor av folk på strömming och plättar. Det var andra tider då, invänder kanske någon. Men i vissa avseenden måste vi nog återgå till det gamla. Det förefaller mig som man i utlandet på sina håll toge sällskapslivet mindre rituellt än vi här hemma. Jag vill inte säga, att det inte måste bli en viss olik prägel över en middag med olika människor, men jag vet, att jag alltid strävar efter enkelheten och tycker mat och dryck vara småsaker. Det *borde* inte vara nödvändigt med fyra rätter mat vid en middag, men om man också inte alltid bryter mot detta vedertagna antal kan man alltid göra rätterna mindre dyrbara. Det finns enkla

och billiga rätter, som herrar alltid tycka om. Pressad av Idun att säga ett exempel svarar fru Fryxell: salt oxbringa är en sådan enklare rätt och det finns många andra. Jag vet, att jag ofta reagerar mot den alltför dyrbara maten på bjudningar, där jag är gäst. Som chefsfru i ett verk har jag infört enkelhet även då det gäller middagar för verket, och det har lyckats utmärkt. Och jag tänker gå ännu längre på den vägen.

Undvik ekonomisk överansträngning.

Fru Elisabeth Kuylenstierna, maka till major Oswald Kuylenstierna, Brevik, hävdar det intellektuella företrädesrätt i umgänget och säger: — Det kan inte vara angenämt för gästerna att i tillställningen spåra ekonomisk eller annan överansträngning av värdfolket. Men den, som inte kan bjuda på många rätter och dyrbara viner, bör i stället anstränga sig att göra sin tillställning trevlig ändå förlitande på att de omdömesgilla bland gästerna respektera denna omständighet. Heder åt dem, som även i sådana saker som denna kunna visa en smula självständighet.

Man tycker sig se de olika typerna av gäster och värdfolk. Umgängeslivet rör sig i koncentriska cirklar, den ena kretsen tycks vid första påseendet ha alls intet att skaffa med den andra. Först är det hovet och diplomatin med en strängt fastslagen ritus för alla bjudningar, formerna äro så gott som internationella, så ämetsmannavärlden, den högre finans och industrin, affärsvärlden, och alla de fria yrkena samt konstnärerna. Det utbyte, som förekommer mellan dessa kretsar är obetydligt, i många fall sluter var och en av dem sig fast inom sig. Vilket icke hindrar att samma värdfolk i vissa fall kunna ha olika slag av umgänge — utan sammanblandning av de skilda kategorierna. Men det inträffar i alla fall att ett inflytande sipprar ner från de högsta eller kanske man hellre skulle säga de mest lyxbetonade kretsarna till de ekonomiskt svagare. Ibland taga dessa osjälvständigt emot vad de uppsnappa från dem däruppe och då uppstår alltid en fara. En slavisk efterhärming av lyxvanor är alltid ödeläggande. Kokfruarna, som gå dit de bli kallade, få ofta laga en finare middag hos slaktar X. än vad de gjort hos general Y., som saknar privatförmögenhet men har representationsplikter. Det vore väl slaktaren väl unnat med den goda middagen, om den inte i många fall bleve så mått-

Grev. Fanny v. Wilamowitz-Moellendorff. T. v.: Grev. Siri Oxenstierna.

löst överdådig och så våt, att den mest av allt liknade festmåltiderna vid våra förfäders midvinterblot.

Vi sade nyss, att samma typer gå igen i de olika kretsarna och att vi skönjde dem mellan raderna i de uttalanden Idun fått mottaga.

Där är först typen värdfolk i alla dess avskuggningar. Värderna, som tycker att hans anseende står på spel, om inte middagen blir helt enkelt underbar ur alla synpunkter och värdinnan, som sätter in alla sina krafter på att visa vad huset förmår, som man sade förr i världen. Detta nu bortlagda uttryck är en eufemism för slöseri. Huset förmår i nio fall av tio något mindre än vad herrskapet vill påskina. Men dessa figurer äro föremål för starkt ogillande. Där uppträder värdinnan, som i sitt hjärtas välmening vill se alla nöjda och glada omkring sig. Men som det är en modern värdinna tror hon inte längre, att det är hennes första skyldighet att proppa sina gäster med mat som gödkalkoner, utan hon har andra synpunkter på sina värdinneplikter. Hon vill, att de skola ha trevligt i hennes hem, att hennes personlighet och hennes mans skola för gästerna vara det mest tilldragande av bjudningen. Hon ger ut av sig själv lika mycket i omtanke om gästernas intellektuella nöje som i omtanken om det materiella. Det är en värdinnetyp, som fordom endast förekom i mycket intellektuella kretsar i vårt land — en av de av Idun tillfrågade har nämnt Geijers bjudningar som exempel, och man får nog gå till 1830-talets Uppsala för att finna dess förebild. Men nu uppställes den som ett ideal, ja, den är redan förverkligad bland vanliga dödliga och exemplet manar till efterföljd så fort som möjligt.

Visst är det en svår och ofta debatterad fråga den om vårt umgängesliv, men nog förtjänar den att diskuteras. Eller vad säga våra läsarinor?

Silkestvätt — — — kallt vatten och TROLLTVÅL

FRACKEN SOM KUNDE VARA VIT

EN IDE HÄMTAD FRÅN O. D.

VISST ÄR MANNEN SKÖN, DÄR HAN TRÄDER fram bland de färgskiftande kvinnoblomstren, skrudad i den välsittande, ytterligt korrekta smokingen.

I vardagslag kan han låta sin personliga smak komma fram i brokiga strumpor och halsdukar och hans kostym kan skifta i grått och blått och rött och lila, han kan vara dubbelknäppt och enkelknäppt och hans krage kan vara dubbel eller enkel, mjuk eller hård, vit eller, o fasa! randig och prickig. Men när han skrudar sig i smokingen, då finns det inte plats för originella individualiteter. Då är Hans yttre habitus på pricken lik alla andras. Det ligger något särskilt ljuvt i detta och i att vara i besittning av den märkliga hemligheten, att Han i alla fall är något enastående, olik och vida överlägset alla de övriga korrekta smokingarna.

Och visst är Han skön, där Han kommer emot mig genom sorlet och feststämningen. Den svarta fracken sitter som gjuten på Hans ståtliga figur. Det bländvita skjortbröset och den vita västen! Verka de inte som en öppen famn, som en stor vit skylt enkom uppsatt som vägvisare till Hans hjärta? Skjortbröset är visserligen hårt som vore det ett pansar, med vilket Han vill skydda samma hjärta, men vetskapen härom förtar inte det inbjudande intrycket.

Skön är Han, korrekt och elegant!

Men... Vad det är härligt att vara kvinna! Inte bara för att som den gamle Muchail hos Heidenstam sjöng, "få älska mannen, så som han förtjänar", utan för att en kvinna kan få klä sig på ett sätt, som lämpar sig efter modern rumstemperatur. Bara armar, bar hals och en handfull silke fördelat över den övriga kroppshyddan, det är en dräkt som lämpar sig för värmeledningsrum. Förr i världen då man hade dålig uppvärmning, fönsterdrag och golvdrag, då kunde det vara befogat att klä på sig lager av ylle och understubbar i pluralis. Och då plockade också de värdiga och stillasittande matronorna klokt på sig varv på varv.

Så här ser konstnären Ossian Elgström framtidsperspektivet för baldräkten.

Den moderna kvinnan har följt med utvecklingen och reformerat sig efter den på många områden, inte minst på dräktens. Hon är fullt med sin tid.

Men mannen! Där går han omkring, i 20—30 grader Celsius och försöker se obesvärad ut i en kostym, som vore mera lämpad för utebruk om vintern, vad tjockleken beträffar. Och han dansar och står i och transpirerar och avundas damerna deras ändamålsenliga klädsel! Men tror någon, att han skulle våga ett försök att få till stånd en mera tidssnäll och sval dräkt för gentlemanen? Urkonserverativ är han, när det gäller kläderna! Samhället, religionen och alla gamla institutioner går han till

storms emot, och han kan vara så radikal, att han heter Kilbom, men kläderna som göra mannen, dem vågar han inte reformera. — — —

Jag skulle väl inte ha blivit en sådan entusiast för en lättare festdräkt för herrar vid sidan av frack och smoking om jag inte hade varit lycklig nog att få komma med på O. D:s ståtliga jubileumsfest på Stadshuset. Där var jag för första gången med om den ceremoni, då alla herrarna plötsligt draga av sig frackarna och sjunga i skjortärmarna! Jag blir lyrisk bara jag tänker på hur vackert det var med alla de glänsande vita herrarna! Och vad de njöto av att få svalka sig ett tag!

I tropikerna lära herrarna uppträda i vit smoking och vit frack, sydda av linne. Varför skulle inte herrarna härhemma också kunna uppträda vitklädda i den tropiska rumstemperaturen, åtminstone på dans? De röda och lilafärgade frackarna hade inget praktiskt raison d'être, men det skulle en vit aftonkostym ha.

På lyxhotellen i England och på kontinenten brukar om sommaren på stora fester påbjudas frack, segel- eller tenniskostym. Att flertalet herrar då föredraga att uppträda i vita byxor, vit, uppläkt skjorta och vita skor är väl mänskligt. Varför skulle herrarna inte kunna dansa så där svalt klädda på vintern också? Är det nödvändigt att klä sig efter almanackan i stället för efter termometern? Den vita sporten utövas ju även på vintern i vitt.

Varför skulle inte t. ex. Royal och Operakällarn kunna börja med att på sina danser annonsera frack, smoking och tenniskostym såsom habits de rigueur. Det är inte omöjligt, att det skulle vara en extra lockelse för herrarna att kunna få dansa förnuftigt klädda.

Nästa gång vi ha bal, kommer jag i varje fall att skriva "frack eller tenniskostym" på bjudningskortet. Det skall bli intressant att se hur många av herrarna som ha moraliskt mod, att bryta med en visserligen klädsam men ohygienisk tradition.

BRITA JUHLIN-DANNFELT.

DAMERNAS DISKUSSIONSKLUBB

Uppfostran eller självuppfostran?

Ett nytt uppfostringsproblem som säkert har likar i var familj med barn i brytningsåldern, gives här våra läsarinor av en mor som vill ha hjälp att göra det bästa för sitt barn.

Flera av min mans vänner som suttit och tittat i Idun ha skämtat med mig om vad denna diskussionsklubb blottar av den evigt kvinnliga lilla snäva intressesfären. Jag tycker inte att de ha rätt. Större problem än t. ex. hur vi skola handhava det framtidens material, barnen, som vi ha i våra händer, finns väl inte. Och även om man i en uppfostringsak kan komma fram till själva vad man tror är rätt. Men vad man absolut vet det är, att materialet är för dyrbart för att utsättas för experiment och att ett fel en gång gjort kanske aldrig går att rätta. Därför är det som vi fråga andra kvinnor som sett och lärt mer av livet än vi.

Därför vill jag i min tur nu fråga om en sak. Jag är en ung mor, d. v. s. jag känner mig som en mycket ung mor, både därför att jag väl aldrig kommer att sluta göra dumheter i min uppfostran av min dotter men mest därför att jag känner mig så otroligt jämgammal med henne. Hon är fjorton år. Jag har hittills ansett mig känna henne så väl en människa kan känna en annan, hon är ett av dessa vitala, livshungliga, vetgiriga barn som vår tid föder. Till dessa kända och älskade drag ha nu kommit ett annat som gör mig ängslig. Hon verkar som vore hon pressad av en ständig rastlöshet. Det är inte övergångsåren, jag vet orsaken. Den

Ur Sveriges historia på Idunklubben.

Nanna Lundh-Eriksson.

En lärorik och stämningsfull kväll beredde författarinnan Elisabeth Högström-Löfberg Idunklubbens damer vid senaste samkvämet. Föredragshållerskan gav en intressant och intelligent översikt av ungsvensk lyrik och kompletterade med uppläsning av valda dikter.

Efter föredraget sjöng Sten Hermelin — sedan vi sist hörde honom har hans praktfulla röst utvecklats än mer, han har blivit en sångare av verkligt hög rang.

Nästa gång Idunklubben sammanträder torsdagen den 15 nov. kl. 7.30 e. m. blir det föredrag av Nanna Lundh-Eriksson, känd som författarinna och för sin pedagogiska verksamhet. Hon kommer att till skioptikonbilder skildra drottning Hedvig Eleonora, Karlmodern kallad i svenska historien, när hon var maka till Karl X Gustaf, moder till Karl XI och farmor till Karl XII. Både ämnet och föredragshållerskan borge för en intressant klubbafon.

blottas av något hjärtlöst, nästan brutalt, och jag ville kalla det slampigt i hennes sätt som är alldeles nytt. Orsaken är de vänner hon har fått. Hon har ett par flickvänner, som genom att dra ut henne på allt mellan himmel och jord — antar jag — göra henne så här orolig och obalanserad och omöjlig att ha hemma. De äro flickor ur sådana där slappa hem med bristfälligt kultur, som äro en enda röra av ful jargong, tillgjord cynism och hållningslöshet. Tack vare dem är min dotter aldrig hemma, så fort hon ätit middag skall hon till någon kamrat och läsa läxor, som det heter. Hon kommer hem i skaplig tid men i alla fall. Jag tror inte det kan ske henne något men det är tråkigt som det är ändå.

Skall jag nu lägga mig i det här eller skall jag låta bli? Vilket gör jag min dotter och vän den största tjänsten med, att hejda henne från att sumpa bort låt vara blott en tid långt från allt värdefullt hon borde utveckla hos sig, eller låta henne gå på tills hon vänder själva? I första fallet finns risken att hon blir obstinat och ond på mig och absolut blind för den vänskapens avigsidor — risken är mycket stor, hon har alltid varit självständig och stolt —, i det andra fallet finns risken, att hon alldeles tappar kontakten med det som är värt att kallas intressen och inte blott är denna tidens sistfödda barn. Jag vet faktiskt inte vilken risk som är störst och alltså inte hur jag skall göra. Vet någon av er, som själva ha barn och ha sett dem utvecklas.

"Marianne".

SEKRETÄREN SOM GAV SÖMNLÖSA NÄTTER

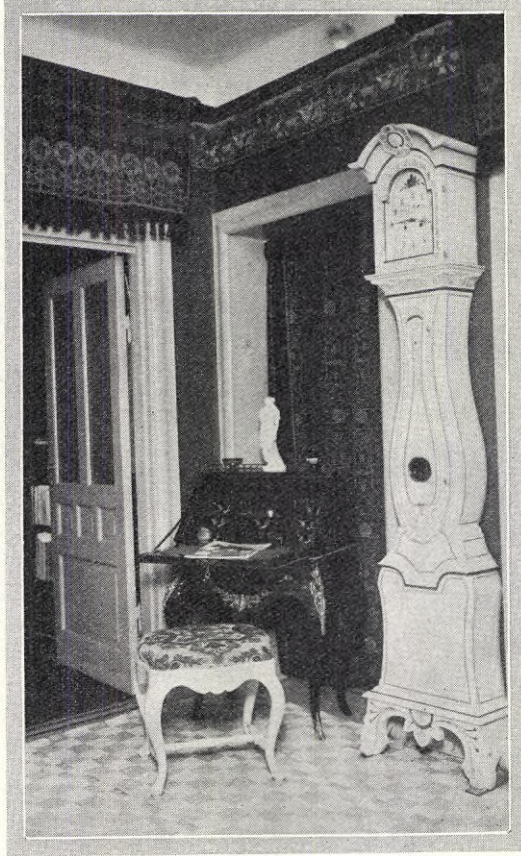
EN SJÄLVFÖRSÖRJANDE OM SITT HEM.

FÖR ALLA DEM, SOM HELA VECKAN tvingas till stillasittande kontorsarbete, betyder lördagskvällen mycket. Det är den kväll man ser fram emot, då man utan att stjäla något från sitt arbete kan lägga några timmar till dagen i det behagliga medvetandet, att man framför sig har en lång dag alldeles för sig själv.

Men man måste också göra sig litet besvär själv för att värdigt begå lördagskvällen och inte fuska bort den. Det första för mig är alltid att byta ut arbetsklänningen mot något litet festligare. Sedan slår jag mig till ro i min ägandes fåtölj med radion inom räckhåll och helst också Idun, som legat och väntat hela veckan och frestat med sitt intressanta innehåll.

Men alla dessa åtgärder skulle vara föspillda, om inte omgivningen, rummet eller "kulan", vad man vill kalla det, är hemtrevlig och inbjudande. Då två absolut ofrånkomliga villkoren för att i ett rum en känsla av belåtenhet och hemtrevnad skall krypa inpå en är, att det är trivsamt och personligt inrett, eller, rättare sagt, villkoret är bara ett, att det är trivsamt på ett personligt sätt.

Det är väl nu femton år sedan min syster och jag började på allvar skrapa ihop till ett litet hem. Det gick inte fort, då ingen av oss hade en avlöning, som gav något väsentligt överskott. Men det gick så småningom. Ena året kom en soffa på sin plats vid väggen, andra året täckte ett bord och några stolar en bit av en ödlig golvyta o. s. v. Vi sparade först ihop en liten summa som fick ligga till sig tills den på en auktion eller i en antikvitetsaffär byttes ut mot en ny dyrgrip. Ofta fingo vi naturligtvis gå förgäves och vända inför alltför dyra saker, men missträningarna uppvägdes helt av de gånger våra expeditioner voro lyckosamma. När vi så fått det nästan som vi drömt oss, gifte sig min syster. Vi grubblade litet, hur vi skulle göra för att rättvist halvera alla våra ägodelar och våra överläggningar resulterade i att jag mot halva köpesumman — två semestrar! — fick be-

I tävlingen om de självförsörjandes vackraste hem inströmma bidragen. För dagen införa vi en artikel, som till vår glädje är försedd med kostnadsberäkning. Tävligen står öppen till den 15 nov.

hålla det hela. Lika förståndig som den bestämmelsen var, lika oförnuftig var mitt första företag på egen hand — jag köpte en liten sekretär, som jag upptäckt och som gav mig sömnlösa nätter. Jag borde inte ha gjort det, men ingen kan få mig att ångra det.

Min "kula" består av två rum och kök, d. v. s. den består egentligen bara av ett rum, då mina föräldrar ha det ena rummet. Med så små utrymmen brukar det hela lätt verka

enbart sovrum, men jag har undgått den faran tack vare en utmärkt möbel, den bästa jag äger, en fåtölj som är mjuk att sitta i och härlig som sovplats. Om dagen döljes sängkläderna helt i dess inre, på kvällen vänder man den till en bred och bekväm bädd. Dessutom ser den trevlig ut och tar mycket liten plats.

Det finns många, som inte se någon egentlig skillnad på ett hyrt möblerat rum och ett hem, som man kan kalla sitt eget. Som i sin vanskliga tillvaro som självförsörjande, då man det ena året inte vet hur det nästa kommer att se ut, inte vilja genom uppoffringar och försakelser skapa något som kanske ändå inte kan bli bestående mer än en kort tid. De lägga i stället ner sina inkomster på sådant, som ger en absolut garanti för stundens trevnad och beklaga den, som trots osäkerheten vill placera sitt kapital i ett hem. Naturligtvis inte bara där, nöjena skola ju ha sin givna andel, men de skola i så fall väljas med urskiljning, så att man undgår den obehagliga känsla av avsmak, som alltid följer på en dyr och bortkastad kväll.

Utom bostaden har man ju även klädkapitlet, som slukar pengar och utgör en ofrånkomlig nöjescensur. Det enda effektiva råd man kan ge i den frågan är: sy Era kläder själv. Om Ni inte kan så börja med små försök, innan Ni vet ordet av så kan Ni, och slipper därigenom många obehag och utgifter. Mönster finns ju överallt att tillgå och Ni kan lugnt utgå ifrån att det inte är så svårt som det ser ut.

Min årsinkomst kr. 3,600 uppdelar jag på följande sätt:

Hyra	800
Mat (3 pers.)	1,300
Skatt och livf.	500
Ved och lyse	200
Kläder	300
Tidn. o. nöjen	100
Scm.-pengar eller någon sak jag ej kan motstå	300
Oförutsedda utg.	100
Summa	3,600

ANNIKA.

A NS I K T E N Ö V E R T I D O C H R U M

I NÜRNBERG FINNS EN ÖLSTUGA, dit alla turister gå — redan hemifrån får man namnet inpräntat i minnet, "Bratwurstherzla", förresten behöver det inte präntas, när man en gång hört det lilla hjärtat, glömmar man det inte..

Lokalen är liten och trång, man sitter på långa bänkar och fönstret vetter åt en gränd. Gränden är så smal, att de som gå förbi, passera alldeles utmed fönstret, och fönstrets form är sådant, att man ser de förbigående i brösthöjd. Man ser inte hela klädedräkten och man fäster sig då mera än annars vid profilen. Den gång jag satt där lekte jag, att alla de, som gingo förbi, hörde hemma i fjortonfemtonhundralet och verkligheten lånade sig så villigt åt leken, att det nu efteråt bara är förnuftet som säger mig, att dessa kontorister, slaktare, notarier, handlande och trädgårdsmästare (det lilla hjärtat ligger vid ett torg under en dôme) icke varit klädda i baretter eller topphuvor och haft rakt dalkarls hår, utan att de verkligen hade plommonstop, skärmössor och stärkkragar.

Nu är det inte alla ansikten man på detta sätt kan förvandla till landsknektars, fogdars, falskspelares (ni minns tavlan med de två

fingrarna), dogers, kejsares och färgrivares. Jag vet inte varför det är så. Somliga ansikten ha så att säga intet samband med det förflutna. De höra till dagens — de behöva icke vara intetsägande för det. Det kan hända att min tankegång är ogenomförd, att det inte är någon tankegång alls. Att den är något som inte står sig inför ett "vad menar du egentligen"? Något således som man bara känner.

Försök själv. Se er omkring i omgivningen och lek leken! Sätt på ansiktena på sätet mitt emot i spårvagnen mitran, San Sebastians helgongloria, condottierens sammetsmössa, nunnedoket, de gamla holländska fruarnas huvuddukar. Gör tvärtom emot vad man gör då man ser på tavlor. Man söker då se den modärna människan i bilden — sök nu se gångna tiders människor i dem av idag.

Det går inte alls alltid.

Men på män och kvinnor av betydenhet går det nästan ofelbart. Just i dagarna har Svea rikes ärkebiskops ansikte mött oss i dagspressens fotografier, där trycksvärtan givit ett stämningsfullt sudd å miljön — hans ansikte har stått fram som en man från gångna tider. Antingen han varit i högtidsdräkt på O. D. el-

ler i ämbetsskrud från en tempelinvigning. Att få se ett ansikte så, är att få ett samband med vad som varit, en smula evighet:

"Vi äro Herrens kyrkohus
Byggt utav levande stenar..."

Men det är inte enbart hos store män man finner det och heller inte enbart på människor, där åren förädlad och fördjupad dragen och gjort dem öppna för vad som finns bakom. Ibland finns det hos unga, en skolpojke kan skilja sig ut ur raden, fräknig och bredmynt, men med något av detta, som för flera hundra år sedan kommit mästare att måla ett ansikte, som varit likt hans. Eller i en liten flickas profil, som man ständigt och ständigt åter vill se på.

Eller hos en fattig gumma, som inte anar att hon har någon betydelse, eller hos en arbetare, som far hem från Värtan. Hos dessa slumra kanske krafter, särskilda gåvor, som nu leva i endast blygsamma mått. På gott eller ont förresten. Men det är det goda man helst ser som en länk i kedjan och som det också finns mest utav, det pregnant, det ogripbara, som talar till en över tid och rum, icke bakåt eller framåt, utan i ett varande, som alltid finns. VERA v. KRÆMER.

FRISYREN SOM ÄR MODERN

DET PERMANENTADE HÅRET ÄR SHINGELNS SENASTE TRIUMF.

— DET GÅR ÖVER, — SADE SOM-
liga, när shingelfebren bröt ut.

— Det går över i alla fall — sade som-
liga ett år senare, när febern blev allt mer
höggradigt härjande och elakartad.

— Titta — säga med triumf de av som-
liga i år, som ej själva smittats. Var det
inte det vi sa'?

Triumfens grund och upphov är det
halvlånga håret, som uppfattats som pro-
log till tragedien med lyckligt slut: kort
hårs förvandling till vad som populärt kal-
las "en trullirutta i nacken".

Men det tycks som om de belackare få
kväva eller skyla sin siarglädje. Hårexpert-
ter och överhuvudtaget alla för hårkultur
intresserade sjunga glatt höstens tema: Al-
drig, aldrig, aldrig blir det långt hår mera.
"Det där då" — ett illvilligt pekfinger mot
locksvalet, som viker sig runt hattbrättet.
Ägaren: "Det är inte långt och inte blir
det, det ska vara så — — —"

Nej, långt är det inte och blir kanske
inte, men det är ett misstag att det skall
vara halvlångt på detta sätt. Greta Garbo
har det, men i sin speciella stil, och på alla
de andra är det om inte direkt fult så i var-
je fall inte vackert med denna skeppar-

En permanent frisyra som med sin diademål och
sitt vågsvall verkar mycket litet shingel.

lockar, hela nacken, inte en rotunda halvvägs
nere mellan skulderbladen.

Olägenheten med brända lockar har nyss
påpekats. Påbudet om en helt lockig nacke
kan därför låta lite hjärtlöst. Men det har
inte sagts att dessa lockar över hela nacken
skola göras med tång. Naturligtvis kan man
fortsätta med den lilla morgonfröjden och
ofta måste man ju lita sig till detta farliga
redskap, men svårt och besvärligt är det. De
som kunna skola därför i stället för att brän-
na sig på örnen prova det senaste, det som
kommit oerhört i ropet nu om dagarna, per-
manentondulering. Det är en ganska dyr ope-
ration, men den ersättes på tre fronter, plus i
tid, humör och utseende.

Den permanentade får också ett annat stort
övertag utom att kunna gå ut barhuvad i regn
och vara skön i morgonrock — hon kan an-
lägga en absolut individuell frisyra. Länge
leve shingeln, men det måste ju erkännas, att
den med alla sina obestridliga fördelar har ett
stort fel, ett skönhetsfel. Den blir lätt ope-
rersonlig. Alla, som av någon anledning äro
ovänliga mot det korta håret, ha tagit fasta
på detta: alla shinglade äro precis likadana,
samma trubbiga nacke med vågor och snibb.
Det korta hårets förkämpar måste till en del
svälja anmärkningen och erkänna att de ha
rätt. Men permanentningen ger shingelns fi-
ender nädstöten genom att beröva dem detta
sista trumfkort. Med tångondulering kan
shingelfrisyren knappast få några större varia-
tioner, men permanentningen ger frisören alla
möjligheter att arrangera håret i olika former
— ingen permanentvågad behöver ha sin
nacke lik någon annan. De små platta loc-
karna, som är senaste skriket i frisyrmodet,
läggas lätt av en skicklig frisör, då han får
hand om ett permanentat hår, men man gör
nog klokt i att i allmänhet inte hänge sig åt
alltför tillkrånglade frisyrer, ty man kan ju

inte springa till frisørsalongerna varje dag.
Den enklare frisyren kan man bättre sköta
själv. Permanentningen innebär, att lockar-
na inte gå ut vid t. ex. tvättning, men upp-
finningen är inte så övernaturlig så de efter
tvättningen av sig själva lägga sig som de
skola. Man måste själv lägga till dem i van-
da fåror innan man torkar håret: alltså bör
man vid permanentningen betänka sina egna
resurser i händighet och läraktighet och
ställa frisyens originalitet i rätt proportion
till dessa.

Det personliga i sitt utseende vill ju alla
behålla, helst framhäva, man har att välja
mellan å ena sidan forna tiders buskage
med ithy stortvätt och dansängest och å
andra sidan permanentningen. Ett val utan
tvekan är väl knappast ett val. Blunda för
den litet otrevliga engångssumman och tåga
ut som en schablon och hem som en per-
sonlighet, antingen Er frisör härmat det
uppsatta hårets fyllighet eller skapat nya
djärva krumelurer. En gång gjort sitter
det där, och man själv sitter på parketten
och annorstädes som en liten sort för sig.
En kvalitetsort.

Från en synpunkt kan det förefalla näs-
tan trist med denna kroniskt välskötta och

Det halvlånga håret i en välskött permanentfrisyr.

krans bak, som kröker sig utanför hatten
och tar bort varje tillstymmelse till riktig
nacklinje. Och det är omöjligt att utan extra
resurser sköta ett sådant hår, tånglockar se
ut som om de sutte på en stjälk och gå ut,
dras ut, genom att hatten åker på och av hun-
dra gånger om dagen. Och klara de sig förbi
stjälkutseendet och friktionen så stupa de på
höstfukten, som ovevkligt bänder ut en konst-
lock i frihet.

Alltså: om inte det slängande halvlånga och
inte garconnevålnadens stubbighet äro tillåtna,
vad skall man då ha? Man skall vandra den
hårfina gyllene medelvägen, med hår, som är
så pass långt att det ger nacken den runda
mjuka kvinnliga linje en rund mjuk kvinnlig
nacke av ursprunget har. Lättast åstadkom-
mer man det genom s. k. niggerkrull, d. v. s.
genom att locka upp hela nacken i små, små

En graciös och ladylike frisyra i djupa permanent-
vågor.

fagra frisyra — man kan inte åstadkomma den
så eftersträfvade gåbortförvandlingen från
rufsigt vardag till välondulerad fest. Jo. Och
även där har permanentningen sina fördelar.
Naturligtvis kan en permanentondulering, som
är utsatt för allehanda attentat, trånga hattar
och annat, förbättras för en kväll. Men man
kan göra det själv om man vill. Helst bör man
ju gå till en frisör, men man kan göra det
själv. Man behöver ju bara fylla i redan be-
fintliga vågor litet och lägga dem till rätta.
Man kan inte klara ett oondulerat hår eller ett
tångondulerat, där vågorna nästan gått ut, all-
deles på egen hand, om man vill ha festfrisyr.
Alltså — som vackrare vardagsvara och glans-
full gala är permanentningen bra — bättre —
bäst!

BANG.

**Fisk, stekt eller flottyrkockt i
REYMERSHOLMS KRONOLJA**

kan i smakhänseende icke överträffas. Ett första försök
lönar sig. Begär kokbok hos Eder handlande eller från oss.

Pris i Sverige:		Pris i Finland:	
1/4-litersburk.....	Kr. 0,65	1/4-litersburk.....	Fmk. 7,50
1/2-litersburk.....	Kr. 1,10	1/2-litersburk.....	Fmk. 12,00
1-litersburk.....	Kr. 2,00	1-litersburk.....	Fmk. 22,00

REYMERSHOLMS GAMLA INDUSTRI A. B.
HELSINGBORG

LA BELLA RITTA

AV ASTRID KÄHR

UNDER DAGENS LOPP SAMLADES en hel del gott folk framför affischerna. Det var mest landsbor, trygga, bredbenta bondgubbar och unga, nyfikna drängar, moror i gammalmodiga, insvängda kappor och törer med rosor i hatten och vita, solkiga skor. Men där stannade också många av den lilla stadens egna invånare och stavade sig igenom det underliga namnet.

La bella Ritta! — Vad kunde det dölja bakom sina stora, svarta bokstäver? Ett fruntimmer var det väl, förstås, eftersom hon titulerades »hon» litet längre ned på plakatet, men svensk kunde hon väl i alla fall inte vara.

Något konstigt måste det allt vara förknippat med en, som reste landet runt med ett sådant namn.

Längst stodo två unga pojkar från en socken norr om staden. De hade troget läst igenom hela den långa affischen, ända från »Hundcirкус» som stod längst uppe på en lilafärgad rand, och till »Första plats 2 kr. Andra plats 1,50 kr.», där papperet redan hunnit anta en ettergrön nyans.

La bella Ritta! — Ditt namn har flugit staden runt på brokiga vingor, hundratals ögon ha bländats av de randiga plakaten, främmande tungor ha vänt ditt namn som en söt, utrikisk karamell.

Och nu står du här inför den hungriga publiken, ty den är hungrig på nyheter, på sensation, på omväxling i det stilla livet, som vankar de smala gatorna i gammal, sävlig takt.

Du ser bara en myllrande massa i salongens halvdunkel, känner en instängd luft med doft av smorläder, ladugård och stekos och hör en och annan förstulen harkling som inledning till förlustelsen. —

Ännu så länge assisterar hon bara, och det är väl ett fåtal av publiken, som tänker på, att hon kan vara det märkvärdiga fruntimmeret. Det ligger inte nära till hands att sätta La bella Ritta i samband med den lilla varelsen i en enkel, mörk klänning, som visserligen är kort, men som inte har det minsta av sensation över sig.

Någon hamrar på teaterns ostämnda piano. Det är huvudpersonerna, så att säga, som agera, framförda av sin herre, den lilla truppens direktör. Hundarna göra sina konster på den trånga scenen, deras smidiga kroppar flyga över hinder, de bilda grupper, springa i mönster på det stickiga golvet, ivriga, stolta. Man ser på dem, att de känna sitt värde.

Sist kommer den stora, vita doggen in, han går fram till rampen och vädrar utåt publiken, som sitter skräckslagen och tju-sad, så ställer han sig i position och ser på sin herre.

Vad skall nästa nummer bli? Inte är det möjligt, att den stora, tunga hunden skall hoppa över den långa raden av stolar, som står uppställd på scenen.

Jo, på given signal lystrar han, och utan nämnvärd ansträngning tar han hindret. Publiken vill applådera, men nu flyttas flera stolar intill raden.

Hunden tar sats på nytt och hamnar på andra sidan. Hindret växer oupphörligt, man ser, att sprången ta hans krafter mer och mer i anspråk.

Nu är hindret så långt, som scenen till-låter, det finns bara ett litet stycke av golvet tomt vid var sida.

Hunden hukar sig ner, musklerna spän-nas... Signal! — Som en tung projektil skjuter den mörka kroppen genom luften och gör nedslag på de få kvadratcentimeter-na på andra sidan.

Nu bryter jublet löst. Hunden får en smekning, de uppträdande dra sig tillbaka, och i salongen gå diskussionens och bifallets vågor höga.

Efter en kort paus börjar föreställningen igen. Publiken är road, skrattar högt, föl-jer de spännande numren med andlös tyst-nad och jublar, när direktörens lille fem-åriga son kommer in klädd i vita lång-byxor och med ett halvt barnsligt, halvt självmedvetet leende har sin lilla uppvis-ning.

Pysen har redan scenvana och tackar för applåderna med en fullt korrekt bug-ning.

Åter en kort paus. Direktören känner tydligen sin publik, han vet, att den vill ha valuta för sina två kronor och i synner-het för sina en och femtio.

Och nu kommer hon, som man egentligen gått för att se, La bella Ritta, liten, smi-dig, kolsvart hår, vita, smala armar. Som en blyxt står hon på scenen och ler, som om hon i hela sitt liv bara önskat att få le mot just den här publiken.

Från det osynliga taket sänkes en trapez, och La bella Ritta börjar arbeta. Hennes lilla gestalt i eldröda trikåer tycks skapad utan leder, utan tyngd och utan sorger. Ständigt leende nystar hon runt, hon hän-ger i tåspetsarna, och hon balanserar med ett uppspänt parasoll i handen.

Alla ögon hänga fast vid det röda, som fladdrar som en eldslåga. Rött är en vac-ker färg, och den gör La bella Ritta ännu underbarare.

Plötsligt tändas alla lågor, lokalen för-fogar över, och nu först ser man, att direk-tören själv kommit ner i salongen och står framför rampen klädd i vita byxor och vit gymnastiktröja utan armar, och stöder sig mot en bastant stång av trä.

La bella Ritta klänger över rampen, det gnäller litet i plåtskonungen, när hon sätter foten på den.

Mannen, som känner, att intresset är sam-lat kring de båda, lyfter stängen, stöder den mot ett brett läderskärp, som spänner kring hans midja. Pianot kvider under en marsch...

La bella Ritta mäter avståndet upp till toppen med ögonen, så tar hon sats, och i en blink är hon halvvägs uppför stängen.

Hon klättrar som en apa, de vita armar-na häva den röda gestalten allt högre och högre.

Nu är hon i toppen, och där uppe utför hon blixtnabbt en serie inlärda rörelser, medan mannen, som håller stängen, flyttar sig i läge för att hålla balansen.

Glansnumret utgöres av La bella Ritta, som med båda fötterna fästa vid stängen vilar vågrätt rakt ut i luften...

Men nu ler hon inte längre och hen-nes läppar äro fast sammanpressade. —

Efter föreställningens slut skulle det bli dans.

På andra sidan förstugan var teaterkaféet, ett fyrkantigt rum med bänkar kring väg-garna och några omaka bord och stolar, och där vaktmästarens hustru serverade kaffe och läskedrycker.

När hon kom in med sin lille gosse vid handen, såg hon ut som vilken ung och söt mamma som helst. Den blå kläd-ningen, som hon haft i början av föreställ-ningen, innan någon visste, att hon var La bella Ritta, var åter på. Den var litet slar-vigt knäppt i halsen, och den vita kragen såg en smula skrynklig ut på nära håll.

Utan att se sig omkring gick hon fram till ett ledigt bord, lät gossen sätta sig på bänken innanför och sjönk sedan ned bredvid honom. Hon andades ännu litet fortare än vanligt, och kinderna hade en högre färg än förut.

Ungdomarna, som väntade på, att dansen skulle börja, tittade öppet på de båda en-

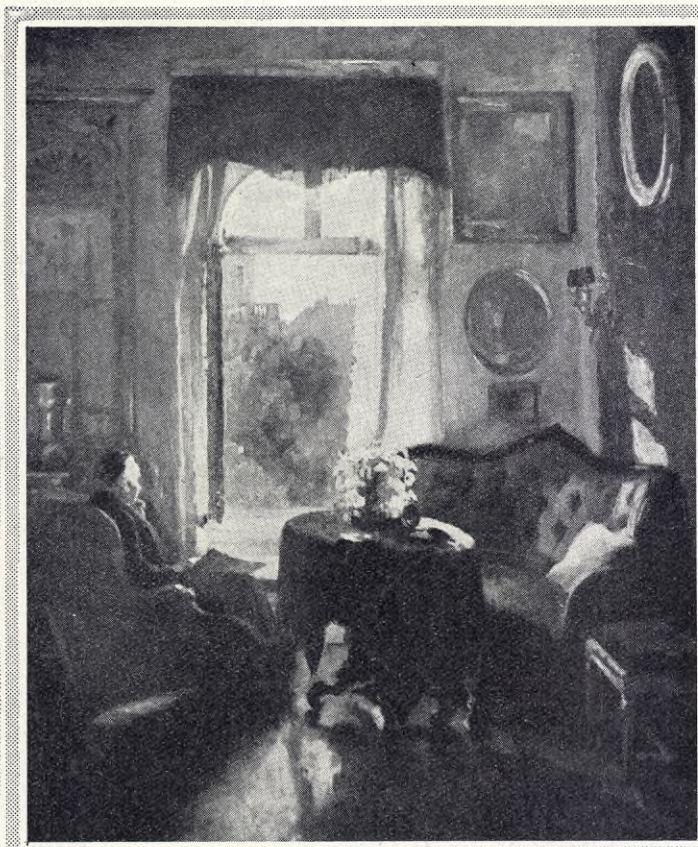
(Forts. sid. 1140.)

KVINNLIGT PÅ KONSTFÖRENINGEN

Sveriges Allmänna Konstförening har öppnat sin stora höstsalong i Liljevalchs konsthall. De kvinnliga konstnärerna äro ovanligt livligt representerade och här återges några prov på deras arbeten.

Madonnan på berget. Av Else Brag.

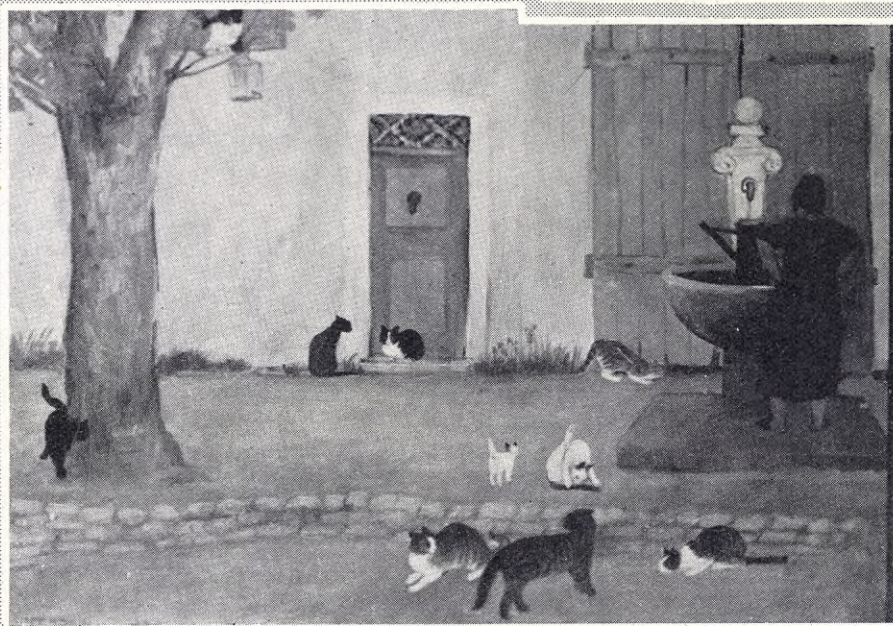
En sommardag, interiör. Av Eva Bagge.

Vårblommor. Av Olga Nyblom.

Tuttan med ombundet huvud. Av Mollie Faustman.

Gatan med de hundrade kattorna. Av Maj Jern-dahl-Tydén.

A M E R I K A N S K T

NÄR MAN VÄLJER PRESIDENT I U. S. A.

Amerika är just nu skådeplatsen för den väldigaste valkampanj som någonsin gått fram där. Vilket inte vill säga litet. Den 12 nov. väljes en ny president och de två kandidaterna, som stå emot varandra äro Herbert Hoover, handelsminister och förutv. livsmedelsminister, republikanernas kandidat, och Al Smith, New Yorks guvernör, demokraternas kandidat.

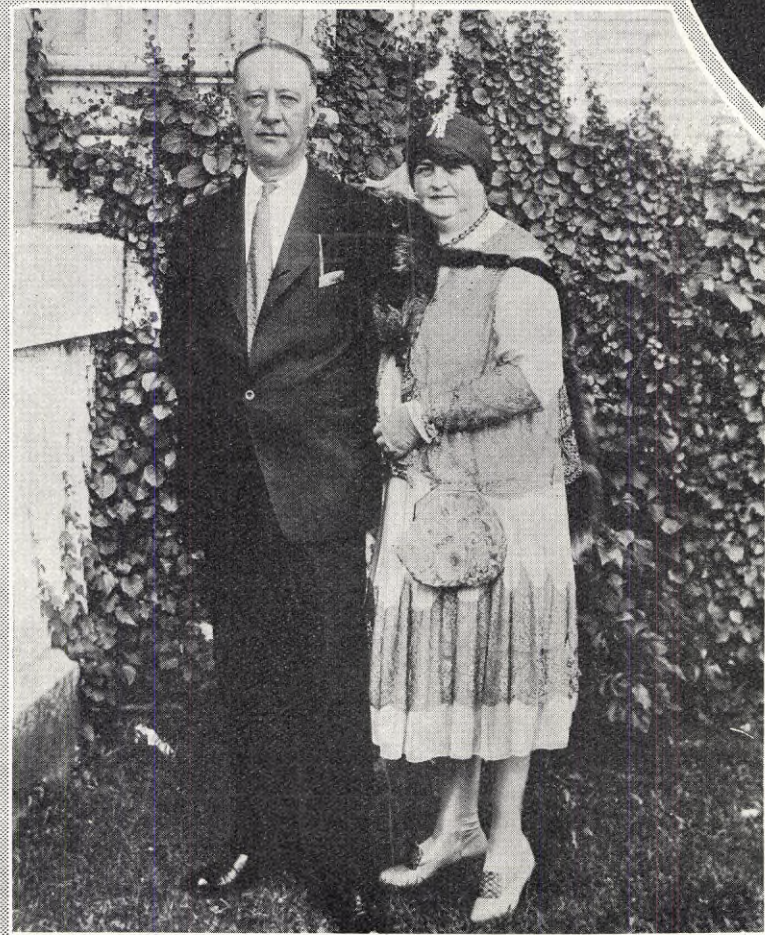
Demokraternas kandidat, Al Smith försummar intet tillfälle att göra sig populär — här ses han veva filmkameran inför en stor folkmassa.

Äkta amerikanskt! — under en av sina valresor uppträdde Smith naturligtvis inför ett college i dess skolmössa.

Mrs Herbert Hoover.

Guvernör Smith och hans fru, som av guvernörens motståndare i mindre nogräknade propagandaskrifter framställts som olämplig och otänkbar värdinna i Vita huset.

Republikanernas kandidat Herbert Hoover.

IDUNS PORTRÄTTGALLERI

SELMA BERGQVIST.
F. Alldin, Göteborg. Änka
efter stadsmästaren
C. M. Bergqvist.
80 år den 15 november.

MATILDA POUSSARD.
Änkefru, f. Åkerström,
Gävle.
80 år den 16 november.

ELLEN WHITLOCK.
Fröken, Stockholm. F. d. lä-
rarinna m. m. Dotter till
grossh. Gustaf Whitlock och
hans maka, f. Forsgrén.
80 år den 17 november.

NELLY DAHLSTRAND.
F. Hansson, Tjärnö. Maka
till komministern C. H.
Dahlstrand.
70 år den 12 november.

LOVISE SÖRENSEN.
Fru, Hudiksvall. Änka efter
disponenten vid Iggesund
bruk Martin Sörensen.
70 år den 16 november.

ANNA MELÉN.
F. Ekelund, Vålunge, Rög-
le. Änka efter kyrkoherden
John P. Melén, Rög-
le.
65 år den 12 november.

SIGNE BJÖRLING.
F. Ahlin, Landskrona, Änka
efter tullförvaltaren C. A. E.
Björling, Ystad.
65 år den 17 november.

**ELISABETH RUND-
QUIST.**
F. Klingspor, Stockholm.
Änka efter grosshandlaren
Vilhelm Rundqvist.
60 år den 14 november.

DINA FRYKSENIUS.
F. Lindh, Högboda. Änka
efter kyrkoherden S. J. Fryk-
senius, Brunskog, Edane.
55 år den 12 november.

ANNA SÖDERBAUM.
F. Frunck, Falun. Änka ef-
ter överläkaren vid Falu la-
sarett dr Per Söderbaum.
55 år den 12 november.

SIGNE RÄNLUND.
F. Strandell, Stockholm.
Änka efter hovrättsnotarien
Gustaf Ränlund.
55 år den 15 november.

AMELIE ELMGREN.
Fröken, Karlskrona.
50 år den 3 november.

EREN NORDENSKJÖLD.
F. Aurell, Borås. Maka till
rektorn för Borås Tekniska
Elementarskola, fil. d:r
Ivar Nordenskjöld.
50 år den 11 november.

ANNA HELLSTRÖM.
F. Carlsson, Stockholm.
Änka efter godsägaren
Klas Hellström.
50 år den 15 november.

STELLA TAMM.
F. Sawers, Stockholm. Maka
till ingenjören Percy H:son
Tamm.
50 år den 15 november.

ELIN ALSTERBERG.
Fröken, Grythytted. Post-
mästare. Dotter till ingen-
jören August Alsterberg och
hans maka, född Hultgren.
50 år den 16 november.

NANNY BARCKMAN.
F. Lännstrand, Köping. Maka
till direktören Gustaf Barck-
man.
50 år den 17 november.

GURLU NYGREN.
Fröken, Stockholm. Bank-
tjänsteman. Dotter till stads-
mäklaren R. A. E. Nygren o.
hans maka, f. Engelmärk.
50 år den 17 november.

ELSA CEDERGREN.
F. Heyman, Vänersborg.
Maka till regementsläkaren
dr Karl Gustaf Cedergren.
50 år den 17 november.

ELISABETH BESKOW †.
Fröken, Stockholm. Dotter
till hovpred. G. E. Beskow
och hans maka, född Ema-
nuellsson.
* 1870, † den 17 oktober.
(Text se sid. 1140.)

Hushållspengarna

giva mer, om Mor bakar själv, och som
jäsmedel använder Rumford — det hälso-
samma, äkta fosfatbakpulvret.

VILL NI LEVA OM EDERT LIV?

"Skulle Ni vilja leva om ert liv? Om ni finge det, vad skulle ni då göra?"

Nietzsches Zarathustra framställer visst just den frågan, förra hälften nämligen, till sina lärjungar. "Skulle ni vilja leva om ert liv? Vill ni vara med om alltings återställelse?" Och då lärjungarna enhälligt bejaka hans spörsmål, dör gamle Zarathustra av glädje.

Jag hoppas nu ingen må dö av glädje, därför att jag svarar aldeles som Zarathustralärjungarna. Finge jag leva om mitt liv, skulle jag med nöje göra det, den bit av mitt liv jag vid detta laget känner, åtminstone. Allas vårt liv har väl haft sina sorger och besvikelser. Men jag tror i alla fall, att livsdriften är så stark, att allt, som en gång levat och smakat livets ljuvlighet, gärna vill fortsätta livet. De flesta religioner bekräfta denna det levandes längtan att leva. Kristendomen, muhammedanismen och judendomen utlova evigt liv åt sina utkorade. Funnes ingen allmän längtan efter fortvaro, skulle det ej finnas någon längtan efter himlarna, vare sig efter serafernas eller efter houris' himlar. Längtan efter att få byta jordelivet mot ett himmelskt liv är visserligen inte detsamma som att leva om just jordelivet, men finns bara livsdriften, så finns också modet att leva om den tillvaro man känner.

Två andra diktare, utom Nietzsche, ha för övrigt sysslat med besläktade frågor, Calderon i *Livet en dröm* och Grillparzer i *Drömmen ett liv*, av vilka i synnerhet det senare kan anses besvara det spörsmål, det här gäller. Frågan kan ej betraktas som någon särskilt originell. Emellertid tillkommer i Eder formulering en ny faktor. "Vad skulle ni då göra?" frågar ni. Tillägget nödvändiggör i viss mån en omformulering av hela problemet. Det blir i och med tillägget ej längre tal om att *leva om* ens liv, utan i stället att *leva ett* aldeles nytt liv, alltså ingen upprepning, utan nyskapelse. Och då blir svaret svårare att avge. Vem skulle ej för denna eventualitet vilja förbättra både sin person och sina omständigheter? Vem skulle ej vilja förvandla sina livs-

*På Iduns fråga i ett föregående n:r i avslutning till Pär Lagerkvists nya pjäs ha in-
flutit ytterligare två svar.*

villkor, öka förutsättningarna för utvecklingen av sina anlag och gåvor? Vem skulle inte vilja äga makt att göra vissa omplaceringar, så att vännerna komme i majoritet, fienderna i maktlös minoritet? Ja, vem skulle inte o. s. v. i det oändliga?

Ho vet, om "det nya livet" bleve stort lyckligare än det gamla? I varje varelses omständigheter finns en balans, som ingen kan stort förbättra, även om det vore möjligt att göra utbyten och omplaceringar. För min del skulle jag gärna vilja äga litet starkare hälsa, litet större oberoende, litet större förmåga att gagna och bättra. Men ho vet, hur det ginge, om den nya människan finge råda? Utvecklingens mening är oss alla fördold. Vi få lita på de makter, vi ana, men ej med våra nuvarande resurser kunna utforska eller omstamma. Dessa makter leda helt visst allt till den utgång, som från sammanhangets synpunkt är den bästa. Skulle jag leva om mitt jordeliv, skulle jag alltså be få leva om det, aldeles sådant det blivit mig skänkt. Kanhända jag i någon enskildhet kunde åtminstone förstå det bättre då.

K. G. OSSIANNILSON.

Målet för människans tillvaro är andlig fullkomlighet. Denna kan emellertid icke vinnas utan en allsidig utveckling, även på jorden, omfattande erfarenheter under olika tidsperioder och liv av olika art, intill en viss utveckling uppnåtts vid gränsen till en över våra begrepp liggande tillvaro. Under perioderna mellan jordeliven, då människan kallas död, lever hennes andliga jag i en annan värld under tidrymder, vilkas längd delvis beror på henne själv, och under förhållanden, som äro en direkt följd av det sätt, varpå hon i jordelivet uppfyllt sina plikter. Det kan vara ett liv av andlig förkovran och ökad insikt i olika hänseenden eller ock en tillvaro, som närmast kan liknas vid sömn, ehuru hon är medveten om sig själv.

Summan av de erfarenheter människan gjort på jorden och under vissa förutsättningar även under mellanperioderna samlar sig i hennes medvetande liksom utfällningen i en kemisk blandning. När hon återfötts och växt upp — märk väl i en helt annan gestalt än förra gången, kanske i ett annat land och i en annan ras och med endast det andliga jaget i behåll — har hon intet minne av sina föregående tillvarelseformer, emedan detta skulle verka hämmande på hennes utveckling, men hon har det antydda grundmedvetandet och summan av sina anlag både till gott och ont. Hennes vilja är fri, och hon kan utveckla sig efter sitt eget samvete, som icke är något annat än de moraliska erfarenheter hon gjort under hela sin föregående tillvaro. De anlag hon har göra sig gällande under en viss sammanhängande serie av liv, som visserligen förete mycket olika detaljer men dock i viss mån äro likartade. Först därefter vidtager en ny serie.

Kärlekskänslor och familjeförhållanden, förenande bestämda grupper av människor, tillhöra det jordiska och äro ur olika synpunkter nödvändiga för den jordiska utveck-

lingen, men ur synpunkten av de långa cyklerna äro de något övergående, något som efter viss tid försvinner, såvida icke en andlig samhörighet finnes mellan individerna. Även den yttre ställningen samt rikedom eller fattigdom äro ur högre synpunkt av underordnad vikt, nämligen endast olika slag av prov inför uppgiften att förkovra de goda anlagen och förkväva de onda i förhållande till det egna jaget och till medmänniskorna. Liksom i skolan måste människan gå igenom vissa klasser — hon kan möjligen lyckas hoppa över någon, men hon kan ock bli kvar sittare och få börja om igen under sämre yttre förhållanden än förut. Detta regleras av bestämda lagar.

När man lagt ett större antal år av ett jordeliv bakom sig, kan nog litet var vid prövning av sig själv lätt finna vilka fel man begått och i vilka hänseenden man bättre kunnat fylla sin plikt mot sig själv och sin nästa. Detta står icke nu att reparera, åtminstone ej i någon nämnvärd grad, men om summan av dessa erfarenheter i förening med vilja till något bättre stannar kvar hos ens andliga jag och ingår i de anlag, som medföras till ett kommande liv, som en grundfond, är då icke detta nya liv en stor vinst?

Pär Lagerkvists skomakare, vars starka reminiscenser av det föregående livet äro en licentia poetica, misslyckas i två likartade liv, men han kanske just därför skulle kunna lyckas bättre i ett tredje, och då komme han på vinstsidan. I världsalltets tillvaro spelar den jordiska tiden ingen roll. Det är endast så länge vi äro insnörda i den materiella tillvarons tvångströja, som vi räkna dagar, månader och år av svårigheter och sorger, individuella synpunkter, som trots allt det tryck de kunna utöva skola förblekna under vår utvecklings fortgång mot en visserligen otänkbar avlägsen men dock hägrande fullkomning. Därför är livet värt att leva om igen.

GUSTAV ÅSBRINK.

Bröllop har firats mellan civilingenjören Evert Strokirk, Härnösand, och fröken Gudrun Bergström, dotter till distriktslantmätaren Imm. Bergström, Härnösand, och hans maka, född Norrman. (Lars Bergström, foto.)

I Danderyds kyrka sammanvigdes tisdagen den 16 oktober biblioteksamanuensens fil. lic. Carl Björkbom och fröken Britta Rabenius, dotter till f. d. statssekreteraren Lars Rabenius och hans maka, född Bergstrand. (Håkan Lindqvist, foto.)

Guldmedalj
Nässjö 1922

Guldmedalj
Falun 1927

H. M. Konungens Hovleverantör

Tiderna igenom
komma Edra

Dirigold-bordbestick

att förlåna Eder glädje och tillfredsställelse.

Om Ni emellanåt putsar Edert DIRIGOLD med *Dirigold-puts* extrakt, kommer det att städse sprida glans o. trevnad i Edert hem.

Begär prospekt från

DIRIGOLDS FABRIKER - ÖREBRO
(ALCOMETALLER)

Försäljning i Stockholm: Birger Jarlsg. 26
(mellan Sture- och Engelbrektsplan)

Iduns korrespondensklubb.

Vore tacksam om jag genom korrespondens kunde komma i kontakt med förstående hjärtegod dam. *Aldre hårt prövat fru.*

"Skratta Pajazzo" har som så många gånger förr inom filmen hämtat stoff från den oroliga cirkusvärlden och gjort dess ur regissörssynpunkt så tacksamma konstnärnaturer till medelpunkt i det stora skådespel, som heter livet. Att denna sist framförda filmberättelse i genren inte blev alldeles onjutbar — handlingen är många gånger både tröttande och osannolik — länder emellertid helt och hållet den förfarne iscensättaren Herbert Brenon och hans aktörer till heder. Främst bland dessa senare måste man naturligtvis sätta Lon Chaney, vars virtuösmässiga mimik fann uttryck för allt som kan rymmas inom en människosjäl, men även svensken Nils Asther intresserade som den högväxte italienske greven, och Loretta Young var en betagande söt ung flicka.

A. E.

"Svarte Rudolf" var nästan betryckande harmlös. Näst amerikansk racerfarstakt är nog svensk ultrarapidit det bedrövlige man kan betala 1:10 för. Så förfärlig var nu inte "Svarte Rudolf" men ingen hade farit illa av att det gått åtta gånger så fort. Som det nu var hade man blott alltför mycken tid att konstatera, en valhänt och debutantig älskare, — Karl Gustaf Berg — och en rörig handling. Dock desslikes en utmärkt komisk prestation av Fridolf Rhudin, en naturlig rolltolkning av Linnéa Spångberg och en trevlig sommarmiljö. Lola Grahl och Katie Rolfsen stå på annonsens rollförteckning, de förekom om 1 à 1½ minut.

B. A.

Adalens poesi var ingen dålig film, men Pelle Molin skulle gått

Cheveraux féérique med passepöil av cheveraux or

En av våra senaste creationer, som väckte särskild uppmärksamhet på PARISERMÄSSAN La Semaine du Cuir 29 sept.—7 okt. 1928.

Kembels

hem med sorg i själen. Den hade tappat bort just det som är värt att älskas hos Pelle Molin. Huvudsakligen bygger den på Historien om Gunnel, men genom regissörens missgrepp att göra Sago-Gunnels son, skogens diktare och drömmare med moderns lycka och sorg sjungande i blodet, till en vanlig stabil bondson rinner det hela totalt ut i sanden. Det är som om Gunnel aldrig funnits. Jessie Wessel är absolut förtjusande, Einar Axelsson likaså fast fel typ för rollen, samtliga övriga bra.

B. A.

IDUNS SKÖNHETSINSTITUT

Smalben.

N:r 73. Finns det något ofelbart medel mot tjocka smalben. Har försökt en hel del men utan resultat. Lösnummerköpare. Svar: Beakta svaret på frågan 58 i n:r 35.

Eder andra fråga äro vi ej i tillfälle att kunna besvara.

Magra händer m. m.

N:r 74. 1) Hur få magra händer (för övrigt lagom fet) fylligare? Hjälper ej massage mot lång, mager näsa för att få den mindre?

2) Finns det ej något annat blekningsmedel för hår än vätesuperoxid. Och i så fall vilket? Om vätesuperoxid skall användas, hur många procent bör man ta till två liter vatten.

Svar: 1) Det gör inte så mycket vid 19 år om händerna äro litet magra, ty man kan alltid trösta sig med att de så småningom bli fylligare, isynnerhet om man ej är mager för övrigt.

Sorgligt nog är det ingenting att göra vid en för lång näsa. Det går nog ej att få den kortare och alls ej med massage.

2) Från vätesuperoxid avrådes. Säsom flera gånger i dessa spalter påpekats, förstöres håret där-

av. Om ni ändå vill använda detta blekmedel, så gör det strax före hårtvättningen och tag endast 3%-ig. — För att fördröja ett blont hårs mörknande använder man avkok på kamomillblommor till sköljvatten efter hårtvättningen. Se f. ö. svaret på frågan 72 3) i n:r 43.

Dålig hy m. m.

N:r 75. 1) Vad skall jag göra för att få torr hud. Särskilt i ansiktet är min hy förskräckligt fet. Och kan Idun upplysa mig om hur jag skall få en jämnare hy? Min ansiktsfärg blir lätt gråskig, och särskilt på näsan och i pannan har jag finnar och pormaskar.

2) Finns det något effektivt medel att bli fylligare på bälmen men magrare i ansiktet.

3) Mitt hår är mycket blont. Blir det med åren mörkare? Kan man icke med någon behandling påskynda detta?

4) Hur skall jag få täta och mörka ögonhår? Är s. k. "orientalisk olja" lämplig?

5) Kan man med en gummikavel få smala ben? Mina äro förfärligt tjocka vilket ju är synnerligen ledsamt i detta "korta kjolarnas tidevarv". *Lilian G. 17 år.*

Svar: 1) Grå hy, finnar och pormaskar uppstå ofta av störd matsmältning. Se därför till att magen fungerar ordentligt. Detta befordras genom att varje morgon på fastande mage dricka ett glas hett vatten. Därtill bör ni ha god motion ute i det fria och inte förtära mycket sötsaker eller hetsiga drycker. Antagligen behöver ni även ta in något blodrenande, t. ex. järnpiller.

För att få huden torr användes svavelpomada och mot ojämnhet, finnar och pormaskar kamferpreparat. Finnas på varje apotek. Tvätta f. ö. ansiktet varje kväll i ljumt vatten.

2) Som ni bara är 17 år, jämnar nog hullet ut sig så småningom, isynnerhet om ni är nog förständig att underlätta med daglig gymnastik. Utvälj några rörelser, vilka ni träget utför varje dag, och ni får er belöning.

3) Det är just det stora bekymret med blont hår att det mörknar, det blir tids nog mörkt. Var bara glad så länge det är blont. Det vore synd att påskynda mörknandet.

CARENA SKOR

22:— av svart siden, "Sista skriket".
21:50

Specialfabrikation. Högeleganta. Slitstarka. Idealisk passform. Alla storlekar. Säljas endast under hand samt direkt från

CARENA

Stockholm 17. Skriv i dag. Agenter antagas på alla platser. ☒

ARTI HEMFÄRGER äro utan jämförelse bäst.

A.-B. EUG. WINGÅRD, MALMÖ.

Plågas Ni av Huvudvärk och Reumatiska Smärtor?

Då bör Ni ej experimentera med tvivelaktiga medel utan med ens tillgripa de beprövade och av så många läkare vitsordade TOGAL-tabletterna. Dessa ställa ej blott omedelbart de olidligaste smärtor utan äro dessutom ofarliga för hjärta och mage. De utskilja dessutom starkt den skadliga urinsyran — roten till de flesta smärtor — ur kroppen, den enda väg som för till verkligt varaktig hjälp mot det onda.

TOGAL-tabletterna finnas, utan recept, å alla apotek till Kr. 2:40 och 0:90. Se till att Ni får äkta Togal och ej efterapningar!

HOSTOL ÖÖVERTRÄFFAD BRÖSTKARAMELL

H. M. DROTTNINGENS HÖVLEVERANTÖR Sockerbageri-Aktieb. Emil. Sthlm.

Finnes i alla välsort. affärer i hela landet.

Det stundar mot jul...

Alla nödiga inköp till julen, till eget behov och till julklappar, göras bäst och fördelaktigast efter vår stora huvudkatalog för hösten och vintern. Rikhaltiga sorterningar av manufaktur, tyger, beklädnadsartiklar, husgeråd, leksaker, julartiklar m. m. Katalogen, som åtföljes av provblad å årets förnämsta julpublikationer, såsom Hemmets Årsbok, Julstämning, Julkvällen m. fl. erhålles på begäran gratis och portofritt.

Åhlén & Holm A.-B., Stockholm.

KÄRT BARN FÅR MÅNGA PIX

SKYDDA SKODONEN
MED

VIKING
HÖGGLANS SKOKRAM

Gyllenhammars
HAVRE-GRÖT
smakar
gott

2¹/₂
öre

En portion gröt
kostar endast

2¹/₂
öre

Det är ett nöje att baka kaffebröd,

ty baket blir alltid lyckat, om
man använder det kraftiga och
absolut smakfria bakpulvret

**EKSTRÖMS JÄST-
MJÖL**

Bakpulvret man alltid kan lita på.

Det är en självklar sak
för mångtusende husmö-
drar, att dagligen använ-
da Runa såväl till bordet
som till matlagningen. De
hava nämligen funnit, att
det alltid lönar sig att
köpa det bästa, då det
är fråga om matvaror.

Runa är en M. F. A.-produkt
— alltså en kvalitetsvara.

RUNA

HÖGSTA MÄRKET SMÖRBÄNDAT MARGARIN

Margarinfabrikernas
Försäljningsaktiebolag